

DUHOVNO ŽIVLJENJE

DUHOVNO ŽIVLJENJE

Škof Rožman - tudi danes učitelj in vzornik

Ta mesec bo preteklo sto let, odkar se je rodil 9. marca 1883 veliki Slovenec škof dr. Gregorij Rožman.

O velikih osebnostih ni mogoče izčrpno govoriti na kratko: njihova bogata notranjost in zunanji učinki njihovega pojava se ne morejo zaobseči v enem članku. Še manj je to mogoče, če je oseba predmet polemike, ne o zunanjih dejstvih, marveč o njihovem moralnem vrednotenju.

O škofu Rožmanu se pišejo razprave in izdajajo knjige, ki ga postavljajo na visoko mesto v slovenski zgodovini, obenem se mu zmanjšuje pomen deloma z resno namenjeno kritiko, še bolj pa jemlje ugled z odrekanjem vsakega pozitivnega pomena v živ-

ljenju narodne skupnosti in celo z očitanjem najgloblje moralne propalosti.

Spremljajo torej njegov pojav izrazi nasprotovanja; nasprotujejo si sodbe o njegovi osebnosti in pomenu. A ob nasprotjih se odkriva njegova veličina. Zato so nasprotja končno le vprašaji, po katerih resnica še bolj zablesti. Nasprotujoče si oznake se v končni sliki in sodbi pokažejo ali samo navidezne ali pa v kontrastu osvetlijo izredni lik moža, ki je bil poklican, da v takih časih stopi v slovensko zgodovino.

Ljudje, ki so škofa Rožmana od blizu poznali, predvsem ti, ki so z njim sodelovali, so bili dostikrat prizadeti ob pojavih, ki bi lahko kazali, da mu manjka osebne trd-

nosti. Nekateri so obžalovali njegovo omahljivost pri sprejemanju odločitev in mehkoobno čustvenost, drugi spet so bili kdaj prizadeti zaradi njegove nagle razburljivosti. To oboje bi lahko kazalo na skromno osebnost: človek, ki ga vidno zadevajo čustveni, razpoloženjski vzgibi, naj bi bil šibke narave. Vendar velja nasprotno. Moč se ne kaže, kjer ni zaprek; največja preizkušnja je vendar v notranjosti človeka samega. Škof Rožman se je moral s svojo naravo dokaj ostro soočevati in soditi, da si je v tem pogledu za svetost prizadeval z velikim uspehom. Že v tem je veličina.

Še bolj zraste njegova osebnost, če se vzporedi njegova čustvenost z idejno jasnostjo in načelno nemojnostjo. Vse njegovo nastopanje od začetka javnega delovanja je bilo v znamenju in službi krščanskega razodetega nauka po pismu in izročilu ter v popolnem skladju s cerkvenim učenjem. Niso ga begale skušnjave progresizma, ki so se pri nas pojavljale z imenom mladinstva, križarstva, liturgičnega gibanja in krščanskega socializma. Nobenega oklevanja, nobenega nihanja ni bilo nikoli v njegovem učenju; ves čas je bil svojim zvest, trden učenik resnic in zdravega mišljenja. Tako je nasprotje med Rožmanom človekom in Rožmanom škofom le navidezno, ne pravo nasprotje. Ob človeški potezi le še bolj zablesti lik božjega moža.

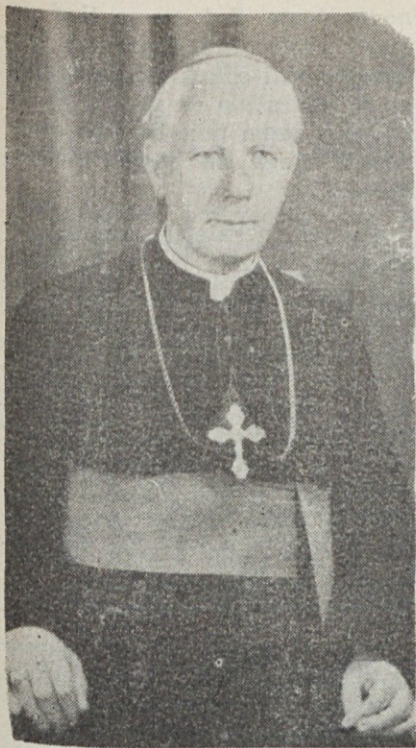
V divjem nasprotju sta si formalna čast njegove službe in o-

nečaščenje, s katerim so ga obmetali nasprotniki. Ko je postal cerkven dostojanstvenik, se je osebni časti že ob imenovanju iskreno odpovedal, ne samo lastnemu potegovanju zanjo. Niti Bogu ni izrecno prepuščal, naj mu za čast poskrbi. Res je vsak čas postavljajl svojo zunanjo čast ob stran, če je to terjala skrb za zaupane mu duše; javna čast mu je bila tudi uradno odvzeta z obsodbo na kazen in z opečatenjem za narednega izdajavca. Zdi se tudi gotovo, da ga ni nikoli izkušala želja po časti mučeništva.

Spet smo le pred navidezhim nasprotjem. Čast je končno le ena, čast pravičnega. Vse drugo je pena, bliščav videz. Škof Rožman si je ohranil in pomnožil čast, ki se prisluži le z dobrimi nameni in izpolnjenimi dolžnostmi. Tudi v teh je njegova veličina.

Težko se je vmisliti v duševnost človeka, ki je v izvrševanju svojih visokih vodstvenih dolžnosti vezan na višjo avtoriteto z vezjo duhovne narave, pa vidi, da višji ne čuti z njim. To se je ob priložnostih dogajalo skofu Rožmanu. Velike moralne sile je moralo biti v njem, da je v tem, ko je videl, da Cerkev z najvišjega mesta ne čuti z njim, vsak čas ohranjal neskaljeno čutenje s Cerkvijo. Zgled nam in nekaterim vodnikom!

V zgodovinskem trenutku, ko je bila domovina pregažena in razkosana ter ni mogla imeti lastnega političnega predstavništva, je

škof Rožman moral sprejeti v določenem smislu tudi nazaželeno funkcijo. Kot dignatarja s sicer pravno oblastjo, a na duhovnem področju, so ga razmere prisilile, da je s svojega mesta včasih nastopal kot moralni predstavnik ljudstva. Izjemne razmere so ga potisnile pred vprašanje, ali naj se omejuje zgolj na duhovno področje, izmika vsakemu stiku z okupatorjem in tako „reši narodno čast“, ali pa naj sprejme stvarnost, stopi pred Atilo in poskuša odvrniti popolno uničenje ali vsaj nesorazmerno škodo. Od teh na-

sprotujočih si stališč je škof Rožman izbral drugo: na kocko je postavil svojo čast ter reševal telesa in relativno blaginjo rojakov. Vendar tega ni opravljal kot politik. Blagor duš mu je bil najvišja postava, ljubezen do Boga in ljudi pa notranji nagib. Zato tudi v tem primeru ni notranjega nasprotja, čeprav so njega zunanji znaki za nekatere sramotno kričeči. Mirno zgodovino pisje bo škofu Rožmanu prav ob tem dalo visoko, častno mesto.

Največji pomen pa daje škofu Rožmanu njegova pravočasna in v vseh pogledih ustrezna zavrnitev komunizma pri nas. V neverjetni idejni zmedbi, ki se kot strupen dim še vedno razširja med mnogimi ljudstvi in mu niso nedostopni celo nekateri duhovni krogi, zvene takratna opozorila in svarila škofa Rožmana kot preroški klici. Sledeč vrhovnemu cerkvenemu nauku in po lastnem prepričanju, ki je slonelo na temeljitem preučevanju naukov in metod, se je kot učenik postavil v bran proti razkrajanju vsake duhovnosti in uničevanju človečnosti. Vedel je, da je zadnji in edino resnični smoter komunizma uničenje vsake vere v Boga in da je nujna posledica tega popolno duševno osiromašenje človeka in razkroj družbe. Zato ni opustil priložnosti, da opozarja na zmotno, a obenem je učil resnico. Žal današnja stvarnost preveč boleče potrjuje utemeljenost škofovih napovedi. A ker je velik del Slovencev sledil škofu Rožmanu,

ima naš narod čast, da je med prvimi, ki se je komunističnemu navalu naravnost ustavil, tudi s silo, ter si po gloriји mučeništva mnogih svojih sinov in hčerá, upamo, pridobil poroštvo boljših dni.

Tudi v tem je bil položaj škofa Rožmana v težavi dveh nasprotij. Tuje nasilje je stiskalo ustraševano ljudstvo, nastopiti pa je bilo treba proti domačim vstajnikom, ki so narodu obetali osvobojenje. Vedno več jih je, tudi v domovini, ki škofovo ravnanje razumejo in upravičujejo. Okupatorjeve miselne zmote so bile za slovenske ljudi vse prej kot vablјive, zato jih ni bilo treba z učeniškega mesta zavračati. Javna obsodba pa bi tudi povzročila krute reakcije okupatorjev in bi bilo neodgovorno izzivati jih. Komunistične vabe so nasprotno z lahkoto opajale ljudi in jim ubijale duha ter obenem vse ljudstvo pehale tudi v fizič-

no uničenje. Zato se je škof postavil proti njim, čeprav si je s tem nakopal očitek izdajstva. Nič ga ni odvrčalo od sklepa, da bo vedno v vsem tako ravnal, da se zaradi njega ne pogubi nobena duša.

Ob teh nekaterih oznakah osebnosti in dela škofa Rožmana je treba opomniti, da njegovo poveličevanje ni kljubovalna reakcija na nastope proti njemu in ne sme biti samo obramba iz ljubezni do napadenega. Biti mora marveč razglašanje zgodovinske resnice za zgled posameznikom in skupnosti, pa tudi, da se z odkrivanjem prave podobe škofa Rožmana razgaljajo utvare in prevare, iz katerih se je izlegel vladajoči sistem v domovini.

Tako bo njegov pojav v zgodovini učinkoval na sedanost za prihodnost. To pa je dano le velikim ljudem.

ZASUTA USTA

Nekje pokopališče je na hribu,
brez križev, rož, grobovi sami
in prek razpadlega zidu rumena trta,
ki išče luč z ugaslimi rokami.

Ležim v globini tiho, tiho,
v dolini mrzel je večer in pust.
Pri meni noč je in mi sveti.
Joj, lep je molk s prstjo zasutih ust.

France Balantič

Preživimo postni čas v duhu spokornosti!

V središču cerkvenega leta je obhajanje Gospodove velikonočne skrivnosti. Ko je Jezus Kristus po Očetovi volji izvršil veliko delo odrešenja človeškega rodu, je bil povišan na Očetovo desnico. Vidno vodstvo svoje Cerkve, ki je vesoljni zakrament odrešenja in edinosti vsega človeškega rodu, je prepustil apostolom pod vodstvom apostola Petra in njihovim naslednikom, nevidno pa vodi delo Cerkve on sam po svetem Duhu. Cerkev je poklicana, da z učiteljsko, duhov-

niško službo naklanja ljudem sado-ve Kristusovega odrešenja. Kljub preganjanjem in težavam je njen obstoj zagotovljen vse do konca sveta.

Kdor hoče biti deležen Kristusovega odrešenja ter priti v njegovo kraljestvo v nebesih, se mora spreobrniti in verovati evangeliju. — Postni čas nam veliko govori o spreobrnjenju. Že obred pepeljenja na začetku postnega časa nas živo spominja na Adamov greh in božjo kazen, ki je obsegala izgubo prijateljstva z Bogom, izgon iz raja, trpljenje in končno smrt. Usmiljeni Bog pa je takoj napovedal obljubljenega Odrešenika, ki ga je poslal ob dopolnitvi časov. To je bil njegov edinorojeni Sin, ki se je ponižal in je bil pokoren do smrti, smrti na križu (Flp 2, 8).

Postno bogoslužje nas z ene strani spominja na katehumenat in krst ter obveznosti, ki iz tega izhajajo, na drugi strani pa na pokoro, ki jo kristjani, ker smo po krstu še grešili, moramo delati. Prav je, da v postnem času veliko premišljujemo o grehu, tej prostovoljni nepokorščini Bogu, s katero mu delamo krivico, kažemo nehvaležnost, upornost, ponižujemo svoje osebno dostojanstvo, se obremenjujemo s hudim zadolženjem pred

božjo pravičnostjo in ga bomo morali plačati s pokoro na tem svetu ali s trpljenjem v vicah, nespokorjeni grešniki pa v peklu. Če ne bi verovali, da nas je Jezus po neskončnem božjem usmiljenju s svojo velikonočno skrivnostjo odrešil ter nas, kot oče izgubljenega sina, s hrepenenjem čaka, da se obrnemo k njemu, bi bil človekov položaj brezupen, tako je pa poln upanja in upravičeno moremo reči: „O zares, Adamov greh je bil potreben, da je bil izbrisan s Kristusovo krvjo. O srečna krivda, ki je bila vredna takega in tako velikega Odrešenika“ (velikonočna hvalnica).

Seveda moramo kristjani, ki smo se pri krstu vcepili na Kristusa kot udje na njegovo skrivnostno telo, ki je Cerkev, prispevati svoj delež za lastno odrešenje. Bog nas je ustvaril brez nas, a nas ne bo zveličal brez nas. Kristus jasno govori: „Če hoče kdo priti za menoj, naj se sam sebi odpove in vzame svoj križ ter hodi za menoj“ (Mt 16, 24).

Verniki se moramo zavedati, da smo tudi sami obremenjeni z grehi. Koliko greha je okrog nas pri ljudeh, ki so pretrgali vsako zvezo z Bogom in s Cerkvijo! Vse to terja duha spokornosti. Krivice, ki smo jih storili Bogu, bližnjemu in verskemu občestvu, je treba popraviti, dolgove, ki smo jih naredili, odplačevati. Temu naj služijo spokorna dela, ki jih moramo opravljati vse leto, posebej še v postnem času.

Vrednost in zaslužnost spokornih del prihaja seveda od Kristusa, iz njegovega križa. Kolikor smo povezani s Kristusom ter v nas kot svojih udih živi in trpi On sam, toliko imajo naša spokorna dela odrešenjsko vrednost. Ne smemo si je prisvajati, ker bi jo s tem jemali Kristusu. Kristjani smo toliko odrešeni, kolikor v nas živi Kristus. Sam nas je v svoji ljubezni poklical, da mu na zemlji pomagamo opravljati odrešenjsko poslanstvo, potem nam bo pa v nebesih dal delež pri svoji slavi.

Krščanskega življenja si ne moremo zamisliti brez križa, brez trpljenja. Po izvirnem grehu je v človeku razkol. Neurejena nagnjenja vlečejo človeka proč od Boga, k sebi, k lastnemu jazu. Trojna poželjivost ostaja v človeku vse do smrti in je vir nešteatih grehov. S pomočjo božje milosti, pod vodstvom po veri razsvetljenega razuma ter z dolgotrajno vajo okrepljene volje, se moremo varovati greha, ki je dejansko edino resnično zlo, ker žali Boga, škoduje nam in bližnjemu.

V postnem času nas Cerkev posebej opominja na opravljanje spokornih del, da bi z njimi zajezili naraščanje greha ter okrepili krepstna prizadevanja. Spokorna dejanja morajo prevzeti cellega človeka, vse njegove duševne kakor telesne sposobnosti. Najprej opravljamo spokorna dejanja, ki so povezana z našim po-

klicem, z razmerami, v katerih živimo. Voljno prenašajmo naloge in križe, ki nas vsak dan zadevajo. Pa tudi nekaj prostovoljno naložene pokore mora biti. Brez pritrgovanja v jedi in pijači, uživanju poživil, v zabavah in odmoru tudi ne gre, saj vemo, kaj je rekel Jezus glede izganjanja hudobnega duha: „Ta rod pa se ne izžene drugače kot z molitvijo in postom“ (Mt 17, 21). Če hočemo, da bo telo poslušno orodje duše, ga moramo brzdati, ga imeti na vajetih. Apo-

stol Pavel zase govori: „Zatiram svoje telo in ga devljem v sužnost, da bi, ko drugim evangelij oznanjam, sam ne bil zavržen“ (1 Kor 9,27).

Razen odpovedi samemu sebi sodijo v krog spokornih dejanj, ki jih Cerkev v postnem času posebno priporoča, tudi bogočastna cpravila in dela krščanske ljubezni. Med pobožnimi vajami, ki se posebno lepo prilegajo postnemu času, je pobožnost križevga pota. Pri njej na štirinajstih postajah premišljujemo Kristusovo trpljenje in smrt na križu. Ta pobožna vaja je poleg svete maše odlično sredstvo, da se utrjujemo v spokornem duhu.

Napredek v duhovnem življenju je odvisen predvsem od rasti glavne krščanske kreposti — ljubezni. Merilo naše resnične ljubezni do Boga je ljubezen do bližnjega. „Kdor namreč ne ljubi svojega brata, ki ga je videl, kako more ljubiti Boga, ki ga ni videl?“ (1 Jan 4, 20). Že starozavezni prerok Danijel daje tale nasvet: „Izbriši svoje grehe z miloščino in svoje krivice z usmiljenjem“ (Dan 4, 24).

Čim več pravega spokornega duha bomo v postnem času pokazali, tem več veselja nam bo prinesla velika noč. Kakor je postni čas podoba sedanjega neurejenega sveta, tako je velika noč podoba odrešenega, poveličanega sveta.

Janez Jenko,
koprski škof

Zlo, greh in človek

Uvod

Krščanski premislek o dostojanstvu človekove osebe se hitro soočiti tudi z vsem tistim, kar to dostojanstvo ogroža. To je vsakovrstno telesno trpljenje, bolezen, slabost, podvrženost nesrečam, izpostavljenost pomanjkljivostim, smrt in še posebej moralna slabost, greh. Vse to imenujemo zlo. Zlo je vse, kar nasprotuje pravičnemu razcvetu človekove osebnosti, njegovemu popolnemu dozorenju, njegovi sreči in blaženosti.

Z zlom se tako pogosto srečujemo, da je doživetje zla eno najbolj pogostnih in razširjenih. Ker pa se človek zaveda, da je ustvarjen po božji podobi, da je poklican k srečnemu in smiselnemu življenju in ga v tej veri božje razodetje še potrjuje in razsvetljuje, je izkustvo zla velika bolečina in z vprašanjem o zlu, njegovem izviru in pomenu se mora soočiti vsak človek (CS 10, 1).

Razodetje o trpljenju in zlu v življenju

Božje razodetje, ki je zapisano v svetem pismu, nam kaže naše očete v veri, očake in preroke izkušane s trpljenjem, ki jih je zadelo. Tukaj še posebej mislimo na pravičnega Joba, ki ostane tudi za kristjana vzor poštenega in od-

kritega razmišljanja in spraševanja o vprašanju zla, pa tudi iskrenega priznanja, da nam zadnje globine te skrivnosti niso dostopne (Job 42, 2-6).

Tudi naš Gospod Jezus Kristus je bil preskušan v trpljenju (prim. Hebr 4, 15). Zato so nam očetje v veri in predvsem Kristus zgled, kako naj gledamo na zlo ter ga z njegovo milostjo in pomočjo rešujemo.

V tej luči vere in božjega razodetja vemo, da zla ne moremo odobravati ali se mu prepustiti in se poraženo vdati (prim. CS 22, 4). V zlu vidimo tisto, kar ne bi smelo in ne sme biti. Zlo ostane zlo, ki ga tudi Bog sam, neskončno dober in svet, noče in ne odobrava. Zato verujemo, da je vse, kar je on ustvaril, ustvaril dobro. Bog ni počelo zla, temveč je njegovo počelo v svetu. Zato smo prepričani, da zlo ni tako močno in da tudi nima enake pravice do obstoja kot dobro, saj je počelo in smoter vsega Bog. Vsa nepopolnost, ki jo zdaj doživljamo kot zlo, bo dokončno odpravljena v novem starstvu.

Zaradi tega se kristjani čutimo poklicane, da se z vsemi silami in vso prizadevnostjo borimo proti vsakovrstnemu zlu. Pri tem se zavedamo, da samo s tem sodelujemo pri božjem delu odrešenja in osvobojenja od vsakr-

šnega zla. „Gotovo kristjana bremeni nujnost in dolžnost, da se za ceno mnogih bridkosti bojuje zoper zlo in da pretrpi tudi smrt; toda pridružen velikonočni skrivnosti bo šel, potem ko je bil upodobljen po Kristusu v njegovi smrti, okrepljen z upanjem vstajenju naproti“ (CS 22, 4). Čeprav ne moremo trezno in razumno pri-

čakovati, da bomo sami od sebe odpravili vse zlo s sveta, ampak pričakujemo popolno odrešenje ob drugem Gospodovem prihodu, ko bo naredil vse novo (prim. Raz 21, 5), ko bo Bog vse v vsem (prim. 1 Kor 15, 28) in bosta nastala novo nebo in nova zemlja, nas to pričakovanje prav nič ne uspava in nas niti najmanj ne odvezuje od dolžnosti, da se ne bi skupaj z vsemi ljudmi dobre volje na vseh toriščih življenja bojevali proti vsem oblikam zla. Nasprotno. Varujemo se vsake pasivnosti, vsake resignacije in sleherne obupanosti. Naša vera pa še krepi naše upanje in zavest, da je vsako naše prizadevanje za pravičnost, boljše razmere in vsakršno resnično izboljšanje kakovosti življenja in dostojanstva človekove osebnosti sodelovanje pri dopolnjevanju božjega odrešenja in ima zato obljubo uspeha, božjega blagoslova in bo deležno božje zmage. Pri tem pa se tudi zrelo zavedamo, da tisti, ki seje, vedno ne dočaka žetve (prim. Jan 4, 37) in da božje kraljestvo raste neopazno in skrito (prim. Mr 4, 26-29). Zato prosimo Gospoda za milost vztrajnosti, zvestobe in potrpežljivosti (prim. Lk 21, 19). Proti zlu se bomo morali bojevati vse svoje življenje in človeštvo ne bo tega boja dobojevalo do konca sveta.

Kakor je za nas nesprejemljiva resignacija, vdaja in obup, je za nas nesprejemljiva tudi druga skrajnost: upor proti Bogu zaradi zla v svetu. Druga božja oseba

se je učlovečila. Sin nam je postal v vsem enak, razen v grehu (prim. Jan 8, 46; Hebr 2, 17-18; 4, 15; Flp 2, 6-7). S tem je razodel božje sočutje in božjo ljudomilost (prim. Tit 3, 4). Boleče se je spraševal, kako Oče dopušča, da gre Sin v takšno zavrženost, in je ne samo molil, naj gre kelih trpljenja mimo njega (prim. Lk 22, 41-45), temveč je — kot pravi pismo Hebrejcem (5, 7) — v dneh svojega življenja na zemlji daroval prošnje in molitve s silnimi klici in solzami. Nikoli pa ni Očetu odrekel svoje sinovske vdanosti in zaupanja. Ta zgled nam je vzpodbuda in navodilo za zveličavno prenašanje zla in trpljenja. Končno pa se tudi zavedamo, da smo v življenju prejeli veliko dobrega in da je vse naše življenje z vsemi, tudi senčnimi stranmi, božji dar in milost, do katerega nismo imeli nobene pravice. Zato se naš notranji in duhovni pogled ne ustavlja samo ob nesrečah in zlu. Boga se ne spominjamo samo takrat, ko smo prizadeti ali v nesreči, temveč molimo vedno in ne prestando ter se mu nenehno zahvaljujemo za vse možnosti, ki jih odpira pred nami. Kakor je dobro v svetu globlje od zla, tako sta tudi naša zahvala in naše češčenje globoko nepremagljiva, naše veselje in naše zaupanje sta nezlomljiva. In v tem nas ne potrjuje samo naš verni pogled v preteklost našega odrešenja, temveč tudi naše upanje blažene prihodnosti.

Ne obsojamo pa tistih ljudi, ki ne verujejo in mislijo, da jih v neveri potrjuje zlo v svetu. Zaradi nerešljivosti te skrivnosti se mnogim zdi, da Bog, ki dopušča trpljenje, ne more obstajati (prim. CS 19, 2). Zavračanje Boga zaradi zla v svetu pa se nam zdi nesprejemljivo tudi zato, ker se nevarno približuje obupu, zagrenjenosti in maščevalnosti. Prepričani smo, da je upajoča odprtost skrivnosti Boga, ki je dober in svet in mu ni nič nemogoče, ob dejavnem sodelovanju za popolno osvoboditev od zla najbolj koristno, najpravilnejše in najbolj človeško razmerje do zla v svetu. Povrh pa nas še skušnja uči, da so nemalokrat tisti pesamezniki, skupine in gibanja, ki so v dokaz, da ni treba nobenega božjega odrešenika, hoteli sami celovito odrešiti svet, sprožili nov val nasilja in namnožili gorje na svetu.

Po zgledu Gospoda Jezusa Kristusa, ki je vse svoje življenje posvetil, da bi nas odrešil vsega dušnega in telesnega zla, ki pa je ob uri svojega trpljenja sprejel to preskušnjo iz Očetove roke in tako najbolj učinkovito dopolnil svoj boj proti zlu, ko je zaradi bogovdanosti bil uslišan (Hebr 5, 7) in je vstal od mrtvih, si prizadevamo tudi mi, ki verujemo vanj, vzeti vsak dan svoj križ na svoje rame in ga v ljubezni do Boga in bratov v potrpežljivosti nositi do konca. To ni vdaja in uspavanost, temveč izraz vere, da s pravilnim, pogumnim in potrpežljivim prenašanjem

trpljenja najbolj pomagamo odreševati svet od trpljenja, da tako dopolnjujemo na svojem telesu, kar manjka Kristusovim bridkostim (Kol 1, 24). Trpljenja ne sprejemamo iz gole vdanosti v usodo in se z njim dokončno ne pomirjamo. Pa tudi ne bežimo pred njim kot pred največjo nesrečo. Ne zatiskamo si pred njim oči, pa tudi netrpni ne skušamo biti. V vprašanju trpljenja pa hočemo biti še posebno dovzetni za bolečino bližnjega in odkriti, da vseh vprašanj v tej zvezi ne zna-

mo in ne moremo rešiti. Verujemo pa, da trpljenje, če ga pravilno prenašamo in sprejemamo, lahko z vero, upanjem in ljubeznijo spremenimo v svoj blagoslov, v utrditev v zvestobi in v skrivnostno sodelovanje pri odrešenju sveta, dokler ne bo Gospod ustvaril novega neba in nove zemlje, kjer bo otrl vsako solzo z naših oči, kjer ne bo več ne žalovanja, ne vpitja in ne bolečine (Raz 21, 1-4).

(Konec prihodnjic)

(Prenova 6)

V duhovno ozračje sveta vnašati božje prvine

Iz božične poslanice slovenskih škofov (Družina 49-50, 1982)

Čas, v katerem živimo

Danes so domala vsa področja človeške dejavnosti in življenja zajele kriza, negotovost in bojazen, ki še nenehno rastejo. Čutimo jih na verskem in nravnem področju, v družbenem in kulturnem življenju, v gospodarstvu in politiki. Kažejo se v duhovnih tokovih in v medsebojnih osebnih in mednarodnih odnosih kot kriza zaupanja in vrednot, kot kriza miru in urejenega sožitja.

Kriza, o kateri govorimo, nj od včeraj in ni nastala nenadoma,

temveč se je že dolgo pripravljala in širila. Toda včasih je potrebno, da nas nekaj pretrese in osebno prizadene, da se jasneje zavemo pravega stanja. To se dogaja danes, ko so nas te in one omejitve neposredno prizadele. Omajano je naše zaupanje v nenehni gospodarski in tehnični napredek in vedno boljše in lažje življenje, kakor da ni nobenih meja in nobenih ovir.

Ob takih skušnjah je naravno, da vstaja in se širi strah pred prihodnostjo in zaskrbljenost za usodo posameznika, raznih skupnosti, našega naroda, naše širše domovine

in vsega človeštva. Ker smo v svetu in družbi vsi med seboj povezani, vsi člani istega naroda in sopotniki na poti v prihodnost, delimo med seboj in z vsemi tudi strah in upanje, skrb in prizadevanje za prihodnost.

Kako naj kristjani, ki verujemo v Boga, ki naj bi bili priče božjega odrešilnega poseganja v zgodovino človeštva, ki smo prepričani o resničnosti in pomembnosti božičnega sporočila, gledamo na naš čas in na pojave sodobne krize? Kaj za nas pomeni današnji trenutek? Kako naj ravnamo in usmerjamo svoje življenje? Kakšen je odgovor na ta vprašanja v luči božične skrivnosti?

Luč in moč krščanskega upanja

Zgodovina nam priča, da Bog v svojem usmiljenju tudi hudo obrača v dobro. Človekov prvotni odpad od Boga je obrnil na dobro tako, da je poslal svojega lastnega Sina za odrešenika. Tudi vsaka osebna ali družbena preizkušnja je človeku klic, da se zave svojega položaja, preveri svoje stanje in smer svoje poti. Kriza je namreč čas razločevanja, presojanja in novega odločanja. Odkriti je treba korenine zla, ugotoviti vzroke krize in pogumno zastaviti svoje moči za nov začetek, da bi se stvari obrnile na bolje. Za krizo današnjih dni smo odgovorni vsi, vsak na svoj način, zato se tudi nihče ne sme izmikati in iskati krivde pri drugih. Vsi potrebujemo spreobrnjenja in

kristjani se v luči božične skrivnosti in božjega odrešenjskega načrta tega posebno živo zavedamo.

V hudih časih in preizkušnjah kristjani delimo zaskrbljenost in prizadevanje za boljšo prihodnost z vsemi drugimi, s katerimi živimo skupaj. Na vse dogajanje pa gledamo tudi v luči krščanskega upanja, v zavesti, da je Kristus gospodar sveta in človeške zgodovine. Zato se kristjan nikdar ne sme prepustiti malodušnosti in obupu, pač pa se mora vedno znova vpraševati, kaj preizkušnja pomeni prav zanj, na kaj ga Bog opozarja in kam ga vabi. Kriza je namreč tudi kairos — posebni milostni trenutek, izziv za novo odločitev in priložnost za temeljito preusmeritev in spreobrnjenje, za večjo zvestobo Bogu.

Sodobna kriza nas na svoj način spodbuja k občečloveški solidarnosti, k pripravljenosti za odpoved in konkretni pomoči bližnjemu. Podpirati moramo vsa poštena in resnična prizadevanja v naši družbi, da bi našli izhod iz zapletenega položaja in bi se življenje postavilo na trdnejše temelje. Kristusovo rojstvo v revščini, ki pa je obogatilo človeški rod z novimi duhovnimi vrednotami in mu prineslo novega upanja, nas spominja in opominja na nove možnosti bratstva, prijateljstva in ljubezni.

Kristjani smo poklicani živeti iz božje besede in po božji postavi. S tem pričujemo in se zavzemamo za temeljne človeške in npravne vrednote, brez katerih ne bomo preživeli. V prvi vrsti je to pravičnost.

Bremena naj nosijo vsi. Tisti, ki jim gre bolje in jih lažje nosijo, naj jih tudi vzamejo nase več. Pomagati je treba socialno ogroženim. Tisti, ki živijo le od socialne podpore, kot so to ostareli, bolni in invalidi, in nimajo potrebnih sredstev za življenje, ne smejo biti prikrajšani za to, kar mujno potrebujejo. Poglobiti moramo medsebojno razumevanje v spoštovanju in svobodi za življenje po osebnem prepričanju in za versko delovanje na vseh področjih. Odrpta vprašanja in skupne zadeve je treba reševati v duhu enakopravnosti in skladu z ustavnimi svoboščinami in človeškimi pravicami. Trdno upamo, da bomo kristjani tudi bo-

žič, praznik Kristusovega rojstva in v našem ljudstvu tako globoko zakoreninjeni družinski praznik, mogli čim prej obhajati kot dela prost dan.

Naše naloge in dolžnosti

Kot enakopravni občani in kot sestavni del naše družbe in našega sveta se kristjani zavzemamo za boljše prihodnost in čutimo odgovornost za vsa dogajanja. Božič je spominski dan božjega prihoda na svet v človeški podobi in praznik božje skrbi za svet. Cerkev, v kateri se nadaljuje božična skrivnost božjega učlovečenja, se čuti soodgovorno za svet. „Veselje in upanje, žalost in tesnoba današnjih ljudi, posebno ubogih in vseh karkoli trpečih, je hkrati tudi veselje in upanje, žalost in tesnoba Kristusovih učencev“ (CS 1). Te besede drugega vatikanskega cerkvenega zbora veljajo tudi za nas v našem času in prostoru.

Kristjani imamo nalogo, da v duhovno ozračje sveta vedno znova vnašamo božje prvine. Zato v današnjem času ne smemo biti sejavci strahu in malodušnosti, temveč glasniki in nosilci upanja in zaupanja v poštenost in pravičnost, v resnico in svobodo, brez katerih ni pravega mirnega človeškega sožitja. Prizadevati si moramo, da te občečloveške vrednote pridejo vedno bolj do veljave, in to iz vere v božično skrivnost, da Bog, ki se je na tako čudovit način združil s človekom in se za človeka zavzel, človeštva ne bo zapustil.

Evangelij nas kliče k spreobrnjenju srca in s tem k notranjemu izboljšanju človeka. Gospodarske, socialne in druge reforme prinašajo malo sadu, če ne pride do notranje prenove človeka, in to iz prepričanja in svobodne odločitve, in ne le pod pritiskom zunanjih ukrepov. Potrebna je temeljita vzgoja vesti, v kateri se človek pravilno odloča za dobro in zavrača zlo. Sem spada osebna odgovornost pri delu, poštenost in zanesljivost v medsebojnih odnosih ter zvestoba danj besedi in sklenjeni pogodbi.

Kjer se je treba temu ali onemu odpovedati ali celo spremeniti način življenja zaradi omejenih možnosti, moramo to sprejemati mirno in trezno, v solidarnosti s tistimi, ki prenašajo še veliko večje žrtve. Nov življenjski način nam more postati vir velikih duhovnih vrednot. Božična skrivnost nas uči, da morejo biti ljudje, ki živijo v največji skromnosti in veliki odpovedi, kljub temu resnično srečni.

Po Kristusovem zgledu in njegovem naročilu, da je treba bližnjega ljubiti kakor sam sebe, je posebej važno, da smo socialno čuteči in pripravljene pomagati potrebnim. Že Janez Krstnik, ki je pripravljajal pot Odrašeniku, je zahteval: „Kdor ima dve suknji, naj eno podari tistemu, ki je nima; in kdor ima jedi, naj ravna enako“ (Lk 3, 10—11). Tudi danes je potrebno, da znamo premagovati osebno in skupinsko sebičnost in smo pripravljene ne samo misliti

na druge, temveč dejansko pomagati tistim, ki so v stiski, posebno v naši neposredni okolici, in to v sodelovanju z vsemi ljudmi dobre volje in dobrega srca.

Božični praznik nas spominja na rojstvo božjega Sina v določenem zgodovinskem času in kraju judovskega naroda. Kakor je Kristus ljubil svoj narod, tako tudi mi ljubimo svoj slovenski narod. Po svojih najboljših močeh si prizadevamo za uveljavitev njegovega dostojanstva, poslanstva, ugleda in dejavne vloge v naši domovini in drugod po svetu, v zamejstvu in zdomstvu, in to v resnični svobodi, prijateljstvu in miru z vsemi ljudmi in narodi. To zahteva od nas božično sporočilo in to nam vsako leto znova nalaga obhajanje božičnih praznikov.

Vaši škofje

Sin človekov

(Nadaljevanje)

Nad Jezusovo življenjsko usodo smo se že dovolj naškandalizirali. Pa ne, da nam bo izzvenel v škandal tudi njegov nauk? Kaj je pravzaprav učil?

O tem si lahko posebno naša moderna pamet, *homo faber* v nas, kar ruva lase.

Še tistega kozmološkega minimuma ni razkril človeku, kot smo ga pričakovali: da je zemlja tista, ki se vrtil okoli sonca. Kaj šele, da bi uvajal ljudi v nove poljedelske in

tehnične prijeme. Še tisoč let za njim so ljudje naprej okomatavali konja za vrat.

Kaj je torej sploh učil?

Nekaj, kar pravzaprav nima dosti opraviti s tisto človekovo uravnanoostjo, ki si je za svojo razmahnitev izumila šolski sistem. Umska nadarjenost pri tem nauku komaj pride v poštev. Ta nauk je dostopen tudi nepismenemu. Zanj pravzaprav zadostuje, da si prišteven.

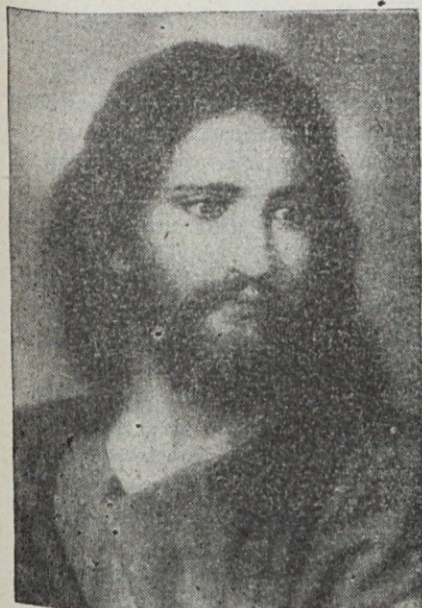
Višek pa je v tem, da Kristus pravzaprav niti izviren ni, kakor se reče.

„Ljubi Boga nadvse in svojega bližnjega kakor samega sebe!“: svoj nauk je strnil v obrazec, ki je bil že kakšno tisočletje zapisan v judovski Stari zavezi.

Naša moderna prometejska pamet more ob tem samo zavihati nos. V kakšno znanstveno obdelavo naj gremo s tem obrazcem? V kakšen laboratorijski poskus? Kaj naj si pomagamo z njo na fronti napredka in konservacije, materije in antimaterije, aliencije in reifikacije, tik pred odskokom na Mars?

„Vse, kar hočete, da bi ljudje vam storili, storite tudi vi njim.“

Preveden v to obliko nam obrazec zveni že manj tuje. Laboratorijska uporabnost mu sicer slej ko prej manjka, toda po dveh svetovnih vojnah v prvi polovici 20. stoletja lahko gledamo z nekaj skepse tudi na modrost laboratorijev. Po pravici povedano moramo temu obrazcu priznati neko etično visokost. Pravzaprav vzvišenost. Mor-da zadnjo možno moralno vzviše-

nost. A žal na področju, ki le nima kaj ne z znanostjo ne z industrijo...

Dejansko govori iz nas samo oslepljeni Prometej.

Ali se pred kakšnim desetletjem niso našli veliki matematiki, ki so v svojih razpravah pisali, kako je judovska matematika osvinjala edino čisto nemško matematiko? In da si proizvajal pline za množične gasifikacije v Auschwitzu, za to si moral znati nekaj kemije. In da si sestavil bombo, ki je upepelila Hirošimo, si moral znati nekaj več kot srednješolsko fiziko.

Dovolj je dokazano, da Zver v človeku lahko postane tudi znanstvenik. Preveč smo videli, da bi padali na kolena pred malikom znanosti.

Vse, kar hočete, da bi ljudje vam storili, storite tudi vi njim.

Ali se ta obrazec mora prav res sramovati formul fizike in kemije? Kaj pa, če je narobe res? Če ob tem obrazcu stoji in pade človek? Če skriva v sebi edino uporabnost, ki konec koncev šteje?

Kakšen je bil torej človek, ki je izrekel ta obrazec?

Ko se začenjamo bližati njegovemu človeškemu liku, začenjajo postajati tudi naša domnevanja manj nestvarna: stopati začenjamo iz polteme. Neka identiteta se začne zlagati pred nami. Neka slutnja postaja človek.

Dejansko lahko vidimo v Kristusu sangvinika, kolerika, flegmatika in melanholiķa obenem: tempera-

ment, kj harmonizira v sebi temeljne mogočosti človeške strukture.

Njegov način nastopanja pred farizeji je značilen za sangvinika. Ko prevrača stojnice kramarjev v jeruzalemskem templju, je nedvomno kolerik. Njegova ravnodušnost do snovnih dobrin, njegovo spanje v čolnu sredi viharja, njegova odsotna spokojnost pred Pilatom, vse to je značilno za flegmatika. Ob grobu mrtvega prijatelja, ob misli na prihodnost svoje domovine, med oljkami na Getsemaniju je melanholik.

Kar se tiče njegove dojemljivosti za lepoto, vemo, da je ta človek vztrepetal tako ob grozotah kakor ob lepotah stvarstva: vsebina človekovega groba mu je odvratna, a lilija na polju se mu zdi lepša kakor judovski Sončni kralj v svojem ornatu. Vsa njegova govorica je metaforična, se pravi umetniška. Dva učenca počasti s pesniškima vzdevkoma: Petra imenuje Skalo, Janeza pa Sinu groma.

Smisel za družabnost in nagnjenje k samotji, oboje najdemo v njem. Vidimo ga moliti med zvermi v puščavi, a prav tako ga vidimo razpoloženo sloneti na kolcolcu za svatovskim omizjem. Smisel za akcijo in potreba po kontemplaciji se v njem skladno zlagata v podobo uravnovešene moškosti, ki je prav tako daleč od vzhodnjaške pasivnosti kakor od zahodnjaškega nastopaštva.

Reči, da ima ta človek socialni čut, je premalo. On je socialni čut

sam. Če je treba ozdraviti bolnega, gre celó preko nedotakljivosti judovske sobote. Kljub temu naše recimo sociološke radeznalosti ne poteši. Tako progresizem kakor konservativizem sta kalupa, ki ju s svojo osebnostjo razganjata. Še manj je najti v njem kakšno zavzetost za takšen ali drugačen gospodarsko-politični red. Z gotovostjo vemo samo — iz tega, da ni za zelotsko odklanjanje davka okupatorskemu cesarju —, da zavrača politični fanatizem.

Je ljubil naravo? Vse kaže, da je rajši kot v zaprtosti shodnic nastopal na prostem: ljubil je zrak, rad je imel vode in vzpetine. Njegove prilike so polne polj in vinogradov. Za snov svojega zakramenta je določil plod klasa in trte. Za tiste, ki verujejo vanj, je hotel ostati kruh in vino.

Kako je gledal na spolnost? Samoumevno je priznaval njeno naravno zakonitost, čeprav se sam ni oženil. Edina družbena struktura, o kateri se je nedvoumno izrekel, je pravzaprav zakon: zakonska zveza mu je bila nerazvezljiva, kolikor nočemo odstopiti od razlage, ki jo o zadevnih pasusih daje katoliška tradicija. A spet smo v poltemi, če hočemo na primer izvedeti, ali je priznaval družbeno upravičenost državne prisile. Vse kaže, da načelno ni nasprotoval ustanovam, kakor sta na primer policija in vojaščina.

Tudi optimizem in pesimizem sta pojma, s katerima njegovega življenjskega nazora ne moremo

zajeti. Če govori o večnem plačilu, zveni iz njega zmagoslaven optimizem. A če govori o večni kazni, je to beseda prepadnega pesimizma.

Povsem nedvoumen pa je odgovor na vprašanje, ki si ga na primer lahko zastavi naša moderna tesnoba, namreč, ali je bil za življenje ali proti njemu. Sam se je označil za življenje samo.

Skratka, njegov človeški lik se v vseh temeljnih obrisih krije s tem, kar more biti predvidevanje naravnega človeškega čuta. V Kristusu slutimo utelešenje človeškega ideala. A vendar mu ob robu teče senčna črta, onkraj katere slutimo skrivnost. Človek ima vtis, ko da je Kristus hotel nalašč dati kakšen navidezen oprimek tistim, ki se bodo hoteli spotikati nad njim.

Naj navedem en sam primer, njegovo besedo, da ponudi tistemu, ki te je udaril, še drugo lice. Tega se sam ob aretaciji ne drži: nasprotno, dostojanstveno zavrne človeka, ki ga je udaril.

A dejansko smo v polnem soncu, če svoj pogled uperimo v njegov etos. Samó v tem smo bili v svojem domnevanju nezmotljivi: pred sabo vidimo človeško Vest samo.

Dopuščamo, da je mogoče misliti, da se je ta Vest tragično motila sama o sebi. A da je ta edinstvena Vest varala, tej pošastni domnevi se upro vse naše človeške globine. Ob takšni trditvi bi moral človek pogledati sobesedniku pozorno v oči: utegnil bi ugotoviti, kakšno barvo oči ima satan.

(Bo še.)

Ljubezen in spoved

1. Ne moremo prav razumeti svoje vzvišeno dostojanstvo in dolžnost, da ljubimo Boga, sebe in bližnjega, če v ljubezni ne vidimo božjega dejstva, kakor nam ga opisuje sv. pismo. „Bog je ljubezen“ (1 Jan 4, 8), uči razodetje in vsaka resnična „ljubezen je iz Boga“ (1 Jan 4, 7), iz tega večno neskončnega brezna ljubezni — starševska, predzakonska, dobrotnikova ljubezen itd. „Mi torej ljubimo, ker nas je Bog prej ljubil“ (1 Jan 4, 19). O božji ljubezni priča stvarjenje ljudi in sveta, odrešenje po božjem Sinu, vcepitev v Boga in sožitje z njim po Sv. Duhu, zagotovilo, da v večnosti docela osvojimo Boga kot svojo popolno srečo.

Ljubezen je po svojem bistvu vedno samo ena, božja ljubezen, ki pa ima v človeku tri razsežnosti, ljubezen do Boga, do sebe in do bližnjega (prim. 1 Jan 4, 7-21). Vedno je usmerjena k osebi.

Ljubiti torej pomeni božansko živeti, ne ljubiti ali celo delati proti ljubezni pa isto kot Boga ne poznati (1 Jan 4, 8), to je: brez Boga živeti, biti v najbolj nečloveškem stanju, ki je možno, v satanovem kraljestvu (prim. 1 Jan 3, 8-15).

Ko z zakramentom sprave vpostavljamo ali zdravimo svoje življenje z Bogom, bi se morali za-

to najbolj zavedati svojih grehov prti ljubezni.

Vsak greh je greh proti ljubezni, proti Bogu. Vendar so nekateri premočrtno proti njej, drugi pa nekako posredno. Razpravljali bomo o najhujših, o naravnostnih grehih zoper ljubezen.

2. Resnična ljubezen obstaja tam, kjer oseba osebo vztrajno obsipava z dobrim. Na neskončno verižno reakcijo božjih dobrin bi morali ljudje, najbolj pa kristjani, odgovarjati z ljubečo dejavno hvaležnostjo in z ljubečim dejavnim poveličevanjem. Boga imamo največkrat za nekakšnega strica iz Amerike, ki k njemu pošiljamo prošnja pisma; zahvalnih pa skoraj ni. Tudi zavestno in iz srca prihajajoče češčenje Boga je bolj redek pojav naše ljubezni. Sv. Pavel dramatično opisuje stanje človeka, ki opušča zahvalo in češčenje: „Čeprav so namreč Boga spoznali, ga niso kot Boga slavili in se mu zahvalili, ampak so postali v svojih mislih prazni in je otemnelo njih nespametno srce“ (Rimlj 1, 21). Naša vsakdanja opravila, v katerih tako malo povzdigujejo duha k Bogu, so dober pokazatelj revnega zahvaljevanja in češčenja Boga, posebno še, če pomislimo na krščanski ideal: „Najsi torej jeste, ali pijete, ali kaj delate, vse delajte v božjo slavo“ (1 Kor 10, 31),

„zahvaljajte se vedno za vse Bogu“ (Ef 5, 20).

Zaradi pomanjkanja vitamina hvaležnosti in češčenja trpijo tudi naši odnosi do bližnjega. V delih staršev, zakonskega tovariša, kolegov na delovnem mestu itd. vidimo bolj njihovo dolžnost, da nam skazujejo dobro, manj, včasih pa sploh ne, gledamo v njih svojo dolžnost, da se iskreno zahvalimo. Pogosto (marsikdo celo kronično) smo skrajni pri skazovanju časti, priznanja, podpore pri napredovanju itd. bližnjemu, še več, z brutalnimi nastopi, s samohvalo, z nespoštovanjem njegovega dostojanstva in mnenja, s pomanjševanjem zaslug itd. bližnjega ponizujemo. Tudi zapovedi „Hvaležni bodite!“ drug drugemu (Kol 3, 15) in „Vse spoštujte!“ (1 Pet 2, 17) bi morali vsaj včasih pretresti našo vest pred spovedjo.

3. Kristusova ljubezen nas priganja (2 Kor 5, 14), to je ljubezen do Boga, bližnjega in sebe, da vsi, vsak po svojih sposobnostih, sodelujemo s Kristusom pri odreševanju sveta, bližnjega in sebe in tako vsi „dospemo do edinstnosti vere in spoznanja božjega Sina, do popolnega moža, do mere polne Kristusove starosti, da ne bomo več nedoletni otroci, omahljivi, da nas ne bo vsak veter nauka zanašal, kadar ljudje varajo in zvijačno zavajajo v zmotu, marveč bomo ostali v resnici in bomo v ljubezni v vsem rasli“ h Kristusu (Ef 4, 13-15).

Te dolžnosti, bolje rečeno, tega najodločilnejšega poslanstva, ki izhaja iz krščanske narave, iz vcepljenosti v Odrešenika, ne izpolni ali ne izpolni dovolj, kdor je nemaren v delu za zveličanje svoje duše, kdor sicer za svoje sožitje z Bogom skrbi, ne dela pa zanj pri bližnjih, se ne pridružuje skupnemu apostolatu, npr. župnijskemu, kdor dela zdrabo med apostolsko delujočimi, pri odrešilnem delu zasleduje lastne egoistične cilje in se ne podreja vodstvu predstojnikov itd.

4. Najbolj pristno nasprotje ljubezni je sovraštvo. Kakor je ljubezen ena in božja, tako je sovraštvo eno in hudičevo, kakor je ljubezen trorzasežna, tako je trorzasežno tudi sovraštvo. Istočasno, ko nekdo sovraži Boga ali sebe ali bližnjega, sovraži vsaj do neke mere vse tri (prim. 1 Jan 2, 9-11; 4, 20). Sovraštvo je du-

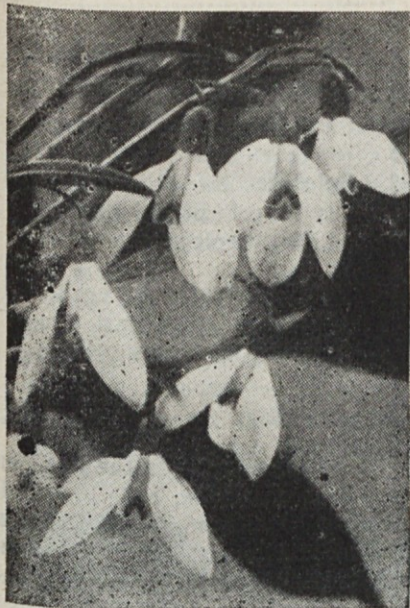
hovna smrt (1 Jan 3, 14), „je greh, ki je za smrt“ (1 Jan 5, 6), za smrt sedanjega in večnega življenja z Bogom, največji greh, ki sploh more biti na voljo. Obstaja pa pravo sovrašтво le tedaj, ko izhaja iz srca, iz središča človekove osebe in ga človek zavestno goji, v njegovi moči prostovoljno hoče Bogu, sebi ali bližnjemu slabo. Nanaša se vedno na osebo, ne na njene posameznosti.

Včasih so preveč nekritično mislili o sovraštvu do Boga in zato so ga mnogo videli. Danes se moralka sprašuje, kako je mogoče sovrašтво do vsepopolnega bitja, do ljubezni in dobrote same, do neskončne človekove sreče; kar je Bog. Kdor si Boga preveč po človeško predstavlja, ga ima predvsem za strogega zakonodajalca in sodnika, za nekakšnega vsepričujočega policaja nramnega življenja, za maščevalca in večnega koznovalca itn., takšen kajpada ne sovraži pravega Boga (prim. Jan 15, 24). Po današnjih uvidih more priti do pravega sovrašтва do Boga polagoma pri človeku, ki hudo greši, in to s storitvami in opustitvami, ne da bi se z bežjo milostjo osvobajal greha, in se tako vedno bolj pogreza v zlo in s tem seveda v nasprotovanje Bogu; to nasprotovanje preprede njegovo osebo in rodi se sovrašтво. Sv. pismo tudi govori v tem smislu: „Na svet je prišla luč (božji Sin), pa so ljudje bolj vzljubili temo ko luč, za-

kaj njih dela so bila hudobna. Kajti vsak kdor dela hudo, luč sovraži in ne hodi k luči, da bi se ne odkrila njegova dela“ (Jan 3, 19-20). Kljub temu uvidu pa ostane sovrašтво do Boga največja „skrivnost hudobije“ (2 Tes 2, 7).

Po nepretrganem nizu zlih dejavnosti, naših in bližnjih, prihaja tudi do sovrašтва človeka do samega sebe in bližnjega, prihaja dalje do t. i. kolektivnega sovrašтва, npr. do sovrašтва med dvema narodoma, in do sovrašтва posameznika do neke skupnosti, npr. do Cerkve.

Težko si je predstavljati, da bi nekdo, ki je vsaj nekoliko kristjan tudi po življenju, mogel Boga sovražiti. Lahko pa je doumeti, da velika nemarnost za življenje z Bogom pripelje tako daleč. Zadrževanje v grešnosti prav tako vodi k sovraštvu do samega sebe, če seveda vzamemo človeka celostno, ne le kot nekaj sedanjega, ampak večnega. Tudi opuščanje dolžnega dobrega in povzročevanje zla bližnjemu postopoma usposabljaajo za sovrašтво do njeega. Pri obhajanju zakramenta sprave bi si v zvezi s sovraštvom, z vsemi tremi njegovimi dimenzijami, morali priti na jasno, kakšen je naš splošni dejavni odnos do Boga, sebe in bližnjega, tudi do skupnosti bližnjih. Če je odgovor za nas ugoden, potem se ni treba dalje spraševati o sovraštvu do Boga in sebe, ker obojno sovrašтво takorekoč ni mo-

goče. Pozitiven odgovor navadno tudi izključuje možnost pravega sovraštva do bližnjega. Ker pa se sovraštvo do bližnjega koti tudi po zlobi bližnjih, je izjemno mogoče, da kljub prejšnji ugodni oceni do tega sovraštva pride.

Kdor bližnjemu prostovoljno želi hudo zlo ali se takšnega zla veselijo ali ga celo namenoma povzroči, npr. odvzame dobro ime z obrekovanjem, kdor noče bližnjemu odpustiti, pri tistem je velika možnost pravega sovraštva.

5. Od sovraštva je treba ločiti mržnjo, naj je usmerjena zoper Boga, sebe ali bližnjega. Mržnja je bolj izraz drugih človekovih sposobnosti, npr. nagona, ne vo-

lje, ter se nanaša na posamezne lastnosti osebe, ne na osebo kot tako. Če volja mržnjo goji, jo spreminja v sovraštvo, če jo odločno zatira, ni greha, če pa zanj in proti njej ničesar ne naredi, je lahko mržnja celo veliki greh.

6. Od mržnje in še bolj ostro od sovraštva pa moramo odcepiti antipatijo. Le-ta je nekaj samohotnega, čustvenega, mimorazumskega. Sama po sebi ni greh. Lahko pa to postane, navadno mali, če se volja z njo strinja. V tem primeru se more celo preleviti v mržnjo.

7. Ljubezen ustvarja realne odnose med človekom in Bogom, med človekom in človekom, med skupnostmi, enako pa tudi stvarne odnose posameznika s samim seboj. V teh odnosih je Bog absolutno vse ljubezni vredno bitje in blaženi cilj, človek od Boga ustvarjeno, odrešeno in z Bogom se pobožanstvujoče bitje, človek človeku je božja podoba in božji ljubljenec in brat, skupnosti so občestva po zgledu Sv. Trojice, ki sodelujejo pri osvajanju dobrin, tostranskih in „novega neba in nove zemlje“ (Raz 21, 1), kjer „bo Bog vse v vsem“ (1 Kor 15, 28).

Te stvarnosti in harmonije manjka tam, kjer ni „ljubezni, ki je vez popolnosti“ (Kol 3, 14). Tam je nestvarnost in razdor, je po nauku sv. pisma „napuh življenja“ (1 Jan 2, 15-16). Ravno napuh poraja nestvarnost in raz-

dor v odnosih med osebami. Zato je greh, ki je naravnost proti ljubezni, po sovraštvu najhujši greh proti njej. Napuhnjen je proti Bogu, ki je ljubezen, in Bog se njim ustavlja (Jak 4, 6), je proti ljubezni človeka do samega sebe, ker ga razvrednotuje (Rimlj 1, 18-32), je proti ljubezni do bližnjega, ker ga podcenjuje (Ps 123, 4). Napuh na najrazličnejše načine napada ljubezen.

Napuhnjenec se ne ozira mnogo na božjo voljo in se zato lahkotno vdaja grehu, hoče, da bi Bog ravnal tako, kakor se njemu zdi prav, pretirano se zanaša na svoje moči in premalo na božjo milost, božje darove sprejema nehvaležno, pripisuje sebi, kar bi moral priznati Bogu, npr. uspehe v nravnem življenju (kot farizej v evangeliju) itd.

Napuhnjenec se z egoizmom zapira sam vase in tako duhovno obuboža, saj se človek more uspešno izpopolnjevati le po osebni komunikaciji z Bogom in bližnjim; to uči sv. pismo (prim. Ef 4, 11-16) in sodobna antropologija. Nujna enostranost prevzetnega, častihlepnost, nepokorščina, trmoglavost in domišljavost povzročajo veliko hudega za to in večno življenje.

Do bližnjega je napuhnjeni zasmehljiv, nestrpen, nespravljiv, svetohlinski, zvijačen, brezobziren, hitro krivičen, prepirljiv, hoče mu ukazovati po svojih željah, prezira ga, krši njegovo osebno svobodo, žali ga itd.

NAMEN APOSTOLSTVA MOLITVE ZA MAREC

Splošni: Da bi kristjani preživeli postni čas kot „čas resnice“.

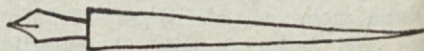
Misijonski: Da bi na Kitajskem spoštovali družinske in verske vrednote.

V skupnosti prevzetnež ni pripravljen za dialog, hoče imeti odločilno besedo, ni pripravljen za resno sodelovanje, skupne uspehe pripisuje sebi, povzroča zdrahe in prepire, ni solidaren itd.

Pri izpraševanju vesti je kajpada nemogoče ugotoviti vse grešne lovke sipe, ki se imenuje napuh. Zadosti je, da ob nekaterih primerih naših dejavnosti dožene mo, ali napuh prevladuje v našem življenju po naši krivdi ali ne; in dalje, ali smo zaradi zadolženega napuha napravili kaj zelo grešnega, npr. hudo poniževanje bližnjega.

Vsako dejanje napuha ni težki greh: ali zato, ker dejanje samo po sebi ni hudo ali pa, ker oseba vanj ni docela privolila.

(Konec prihodnjič)
Štefan Steiner

Bogkov kot

Sredi prostora naših vsakdanjih skrbi, sredi krepkega, žilavega življenja ljudi, sklanjajočih se k svoji zemlji, da, tudi sredi naših grehov — čebelnjak milosti, božji kot nad mizo...

Nad vso hišo razteza križani Bog svoje roke, kot bi hotel z njimi povezati hišne stene, kot bi hotel v svojem objemu združiti vse naše maloverne duše, vse naše kretnje in vse, kar napolnjuje in dopolnjuje naše življenje.

Nič ni lepega v tem razpetem Jezusu za naše zlagane, človeške oči. Njegovo telo je sloko, iztejneno in rumenkasto kakor kačnikov cvet, le prtič okoli ledij je srebrn in velike rane po telesu so rdeče kot mak. Težke kaplje krvi se mu prelivajo po prsah, zapestjih in stopalih. Nobenega sorazmerja ni v Odrešenikovem krvavečem telesu, nobene miline v njegovem brazu, le nemo trpljenje, kot ga je doživel v svoji duši preprosti rezbar, ki je v zimskih dneh s težkimi, nerodnimi rokami rezljal na svojih kolenih bridko Martro božjo. In prav v tej otroški žalosti počiva velika lepota. Jezus diha, trpi, dan za dnevom preživlja smrtno grozo in mi svoje Odrešenje. In sleherni uro nas pretresa krik umirajočega Boga, ki se mu izvija iz odprtih, temnordečih ust. Kajti pri nas poznamo smrtni krik: slišali smo, kako so ga kriknila krvava usta drvarja, ki ga je podrlo drevo; usta pastirja, ki ga je zasulo v plaz; slišali smo rjuti živino, ko se ji je zarezal nož v goltanec, in čuli smo ga v umiranju dreves, ko se zrušijo pod zadnjim udarcem sekire... Tudi te v smrtnem trepetu razpete oči poznamo in drgetajoče roke z napetimi, modrimi žilami, močne in žive kot korenine dreves...

Ko sedamo za mizo, živi z nami Bog v svojem odrešujočem umiranju, ko odhajamo na polje in v gozd in k živini, nas spremlja njegov blagoslov. Nad veselimi svati bdi in nad prvim jokom dojenčka — nerazdružen del naše biti je po-

stal in nikoli mu ni dovolj prijateljstva človeških otrok. Že staro mater je sprejel ta trpeči pogled, ko je stopila s poročnim vencem v hišo in ko je zazibala svojega sina in vnuka, je Jezus še prav tako razpenjal svoje prebodene roke kakor danes, ko jaz strmim vanj. Že tedaj sta ob križu klečala ta dva angelčka s svečniki v rokah, ki se tako zmrdnjeno držita, kot bi sveti Marjeti olje izpila. Najbrž se tudi onadva bojita mrtvaške glave pod križem, ki otroke s takim strahom navdaja...

Na levi strani križa je podoba svete Barbare, pomočnice v smrtni uri, ki jo je njen kruti oče Barbaron dal zazidati v temni stolp in so ji sami angelci stregli. Devica pa je častila sveto Rešnje Telo. Nazadnje pa ji je hudi Barbaron z mečem glavo odsekal. Zato ima svetnica v rokah stolp in zlat kelih s hostijo ter velik, velik meč, na glavi pa zlato krono. Oj, ti ljuba Barbara s svojo rdečo haljo in modrimi očmi — pomagaj nam v naši zadnji uri.

Zraven visi podoba nebeškega tesarja Jožefa z njegovo žago in božjim Otrokom. Ta dobri stavec s kodrasto brado, ki je kakor velik modrikast cvet, ne sme manjkati v nobeni hiši. Potomec starih kraljev se je naselil nad našo mizo ter nas varuje s prav tako skrbjo, s kakršno je bdel nad otroštvom betlehemskega Deteta.

In sveta Ana, zavetnica mater, h kateri molijo naše žene, ko prisluškujejo prvim utripom novega

srca pod svojim srcem! V naročju drži veliko knjigo in poučuje malo Marijo. Z levico jo objema čez ramo in s prstom desnice kaže na knjigo. Morda že slutiti veliko poslanstvo svoje hčerke, morda ni več daleč tisti pomladni dan, ko bo angel Gospodov pokleknil pred Marijo in se bodo začele dopolnjevati besede, ki jih morda prav zdajle govori mati hčerki, kakor naše matere pripovedujejo otrokom zgodbe: „Rodil se bo Mesija, ki bo odrešil svoje ljudstvo...“ In Marija jo posluša. Njene roke so sklenjene na prsih in njena glava je nalahno sklonjena. Prav zadaj pa se zadovoljno stiska oče Joahim, ves ponizen in preprost, čeprav je duhovnik v svetišču Gospodovem.

In tu je še sveti Izidor, nebeški kmet, pastir božjih poljan, pevec ob rajskih potokih. Sredi travnika kleči, pod hribom s cerkvico, ki ima dva stolpa in rdečo streho. Spredaj orje na rumeni njivi angel z zlatimi krili in plug vlečeta dva rjavordeča volička. Na desni pa raste veliko drevo s tremi krošnjami, zelo brestu podobno. Te slike se nikoli ne morem dovolj nagledati. Zdi se mi kakor posvečeni odmev kmetovega trpljenja. Prav na tega svetnika mislijo otroci, kadar pojó:

„Svet Izidor ovčice pasel,
lepo žvižgal, lepo pel...“

In dela jim družbo na polju in paši in varuje kmetu hišo in hlev.

Na desni strani križa pa sveti Florjan v operjaničeni čeladi vliva vodo na gorečo cerkev iz rumene

golide in sveti Jurij na belem konju prebada z dolgo sulico zelenega zmaja, ki mu šviga ogenj iz žrela.

In končno večerja slovesa: trinajst mož je zbranih okoli okrogle mize in eden drži v rokah kelih in kruh. Nemo strmenje je v teh obrazih, božja beseda zveni v njih ušesih — še nas napolnjuje, še nas posvečuje. V to sliko se ozre kmetov pogled, ko molí: „Daj nam danes naš vsakdanji kruh...“ — Toda z grozo zapazim, da ima eden izmed dvanajsterih možnjo v rokah in zelenega hudiča za vratom...

O, preprostost steklenih podob naših domov, obrobljena z nerodnimi črnimi okviri, kakšna pesem zveni iz tebe, kako velike stvari nam hočeš povedati. Kar ni zmogla največja prebrisanost modrijanov, je tebi uspelo: prikleniti naša srca na lestev med zemljo in nebom.

V navzočnosti teh dobrih nebež-

kih gostov nad mizo dobi vsaka naša beseda in kretnja lepši pomen in je polna novega upanja. Jezus, naš trpeči Brat, ne sme nikoli zapustiti svojega kota, kakor ne lastovke svojega gnezda pod napuščem. Tudi če hišo prodajo — Bog mora ostati, ker je temeljni kamen hiši in vez njenih oglov. Le za božič se umakne jaslicam in v majniku lurški Mariji. Svetniki se nam vse leto nasmihajo s svojimi minijevimi ustnicami ter se pomenujejo z nami. Ne slišimo njihovih besed, toda srce jih čuti.

Oljna vejica z blagoslovom zadnje cvetne nedelje, je zataknjena za ramena križa — varuje nas pred hudo uro ter odganja bolezni od hiše.

Na prtičku pod križem kljujeta dva bela golobčka klas in grozd.

Gledam in čutim, kako me vsega prevzema dobra milost.

Emilijan Cevc

18 novih kardinalov

5. januarja 1983 je Janez Pavel II. imenoval 18 novih kardinalov in s tem dvignil njihovo število na 138. Razlogi za določena imenovanja so v pomembnosti krajevne Cerkve, ki jo vodi dotični cerkveni škof, ali pa v važnosti cerkvene službe, ki jo opravlja, včasih morda tudi papeževu priznanje za dobro opravljeno važno službo. Med novoimenovanimi kardinali so López Trujillo (47), nadškof v Medellinu in predsednik CELAMA, pariški nadškof Lustiger,

poljski primas Glem (54), hrvaški primas in zagrebški nadškof Kuharić, nadškof Meisner iz vzhodnega Berlina, jezuitski teolog Henry de Lubac (87), letonski apostolski administrator Vaivodis (87), milanski nadškof Montini, bruseljski nadškof Daneels, venezolanski nadškof Lebrun Moratinos, antiohijski maronitski patriarh Joariche, 2 člana rimske kurije, 2 afriška nadškofa (iz Angole in Slonokoščene obale, iz Daljnega vzhoda (Bangkok), Nove Zelandije in pa čikaški nadškof Bernardin.

„Glejte, človek!“

Gospod Tomaž je imel čudne sanje. Pa ni vedel, da so sanje. Prav tako mu je bilo, kakor da je res. Da je jutro in da je v cerkvi. Cerkev je polna ljudi. Le to je čudno, da so farani kakor sicer farani, le on sam ni kakor sicer. Noben pravi fajmošter ni, še cerkovnik ne. Za oltar se je skrila. Ne ve, kako. Že mora biti tako, da stoji za oltarjem in se sramuje. Kaj se ne bi sramoval? Pulver und Blei! Na prižnici stoji nekdo drug in pridiguje. O moj Bog, le od kod besedo jemlje, tako žalostno in tožečo! O moj Bog! Saj bi dejal, če bi izza oltarja človek pogledati smel, da je sam Jezus, sam križani Bog na prižnico stopil in uči. S šibo in palico? Kaj še? S prošnjo, z dobroto, s sladko vabečo pesmijo. „Lovrič,“ kliče. „Zahvalim te! Ko sem trpel, ko sem v zasmehovanju množic umiral, tvoj glas sem čul, ki si mi pel. Lej, potolažil si. Jermol! Ne krij se! Saj nisi pilakar. Vse vem, da za vsak moj petek beraču po grošu vržeš. Kramarica, sirota! Čenča! Naj bo! Saj me ne boli. Besedo dobro in zgovorno imaš z otroki, da tlikrat pozabijo ob njej, da jim kruha urezati nimaš...“ Posluša gospod Tomaž za oltarjem, posluša, strmi. Glas se je prevrgel pridigarju, jezno je slišati: „Kar skrij se! Le potuhni se za oltar,

nevredni moj črednik! Seveda! Kasarna, kajne, je cerkev moja, in katekizem moj šibe in palice, in moj blagoslov kletev na Pulver und Blei? Spred mene, Tomaž!“ To je slišal v sanjah gospod Tomaž. Skozi okno se je svetlikal prvi dan. Omočen in tih je vstal župnik in se umil...

V svojih težkih škornjih in trpek je stal pred božjo martro. Visela je visoko in jo je snel. Ko jo je držal v rokah, jo je pritisnil na prsi in na usta in prosil:

„Vsaj za danes me razsvetli. Naj Ti vsaj danes tako govorim, da Ti bo všeč. In če ne bom mogel, Gospod, saj imaš čudež! Pri prvi besedi, ki Te bolela bo, mi besedo zapri, po ustih udari, po gobcu tolminskem užgi!“

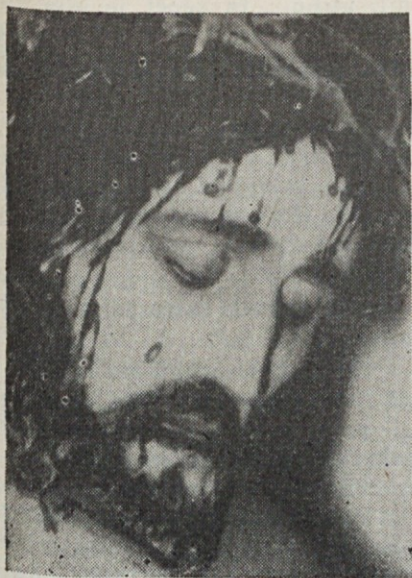
Zopet je obesil razpelo. Moral je v cerkev. Molil je dolgo. Potem je odkrival svete rane. Trikrat je pel:

„Glejte les križa, na katerem je visel Zveličar sveta!“

Pevci in Lovrič med njimi so odpevali:

„Pridite, molimo Ga!“

Stopil je na prižnico. Ves zmeden je bil in bled. V ljudeh se je zganilo. Niso ga poznali bledega. Spregovoril je tiho. Čudili so se. Niso ga poznali tihega. Še je govoril. Mehko je bilo čuti. Pretreslo je ljudi. Komaj so ver-

jeli, da je on sam. Pa je bil. Le govoril je drugače, iz čiste žalosti. Po besedah apostola Janeza je slikal Gospodovo trpljenje, skromno tolmačil sveto besedo, obličil jo v govor in občutje svoje in svojih ljudi. Zdajci je umolknil in vsi so mislili, da je pridige konec. Gospod Tomaž se je rahlo nagnil k razpelu ob sebi, kakor da prisluškuje. Pridige še ni bilo konec. Nekaj se je govorniku kar utrvalo v obrazu. Zasijal mu je v prečudnem blesku. Ustne so se zgibale, zdajci je gospod Tomaž spregovoril:

„Ecce homo! Glejte, človek! Po človeško pogledjmo Njegovo bridko smrt, da bomo tem bolj ljubi-li Njegovo božjo dobroto.“

Kar je poslej govoril gospod Tomaž, ni bila več apostolova beseda. Bil je strašen oris nepopisnih bolečin človeka, ki so ga z zdravim telesom trintridesetih let pribili na križ. Bila ni nobena povest o križanju, bilo je križanje samo, kakor ga ne bi boljše mogel pripovedovati noben svetik in doživeti bolj živo noben rabel. Ni bila beseda o bolečini, bila je prečudno obnovljena rana v dlaneh med kitami in žilami, bila je zdrizajoča groza prebitih koščic v stopalu.

„Melan!“ je zaklical propovednik nekoga svojih najljubših med farani. „Pred šestimi tedni, ko ti je umirala žena za porodom. Saj sva oba videla in čutila, kako jo je siroto mrzlica gnala. Vsa postelja, težka skrinja, pod in strop, vse se je treslo z njo, da smo mislili, da je potres. Melan, tako trese človeka, kadar zaide strup v žile. Melan! Pa tvojo rajno je treslo v postelji. Tvoj in moj Gospod pa je visel. Visel, vsako minuto padal iz ene groze v drugo, da se ves svet pod njim odpira v brezmejno brezno. Melan! Takrat ob tvoji umirajoči ženi! Lej, zmešalo se ti je bilo skoraj iz sočutja. Naj jo ubijemo, da trpela ne bo, si vpil in v vodo pod mlinsko kolo si hotel. Melan! Mimo Gospoda Boga, ki si ga ti križal in se zaradi tebe na križu trese, greš mirnega srca in ti ni žal.“

Med ljudmi na ženski strani je zastokalo in zavekalo. Tomaž Rutar je videl, da jočejo vse ma-

tere, ki so kdajkoli porod imele. Tomaž Rutar je še govoril:

„Zadnjič, ko je šla po vaših otrocih tista umazana bolezen, da je kar kri lila iz njih, mati Rinkova, ali ni res? Lojzka je bila menda. Dve noči je otrok upil, pa le ni še umrl. Kaj je vedel, bogvedi. Poznal ni nikogar, a trpel pa. Mati Rinkova! Ali ni bilo tisto najhujše, ko je vsak trenutek nedolžna sirota prevračala glavico v blazini. Vso noč, ves dan in zopet vso noč z desne na levo in z leve na desno. Tako, venomer, v strašni trudnosti... Matere, očetje,! To prelaganje z glavo spremislite! Kristus na križu. V strašnih težavah. Nima, da bi kakor otrok v zibeli preložil trudno glavo vsaj na desno in levo. Prosto v praznem mu niha, kakor mu jo ženejo slabosti, sem, tja, na prsi, na levo, na desno, naprej, nazaj v trdi les. O trpeča glava, s trnjem kronana, z znojem in krvjo oblita, oči, slepe od slabosti in motne od srag, usta razvlečena od žeje in grenkobe, koža zdrizajoča se v strašnem mrazu in blazni grozi visoko med nebom in zemljo...“

Propovednik je čutil, da mu pojema glas. Glušil ga je glasen jok iz cerkve. Presenečeno se je tedaj gospod Tomaž kakor prebu-

dil, utihnil. In zopet je bilo videti, da se nagiblje k razpelo ob sebi in da prisluškuje. Hripavo je spregovoril znova:

„Kako te boli, če gre človeku žebelj skozi dlan, jaz ne vem. To pa vem, kako boli en sam majhen — krč. Kristus na križu pa dreveni od desetih, od sto najbridkejših krčev...“

Ni dogovoril. Solze so vzele še njemu glas...

„Vsi skup se usmilimo križanega Boga,“ je še zavpil in se zgrudil pred razpelo. Potem je šel. V zakristiji se je onesvestil, da so ga morali močiti z vodo...

Tomaž Rutar, jezni fajmošter pri Sveti Luciji na Mostu, zdaj veste, kdo pa kaj. Tolminska duša. Srce je dobro in občuti, le beseda taka, da je bridka kakor kis na stepeno soldaško telo. Tomaž Rutar. On sam ni šel skozi soldaške šibe. Njegov del pač. Besede mehke po materi ni imel. Kar pa je na tisti veliki petek prisluškoval pri razpelo, ostalo je. Moj stari oče, tisti Lovrič sam, ki se je nekdam z njim prerekal, je povedal o njem, o tistem Tomažu.

„Čiginjec je bil, srdit dedec pa grčav. Ko pa je za veliki petek pridigal, je bil svet mož. Bog mu nebesa daj!“

Ivan Pregelj

Komunizem je profinaraven

Ne samo za kristjana, marveč za vsakega mislečega človeka mora biti komunistična miselnost nekaj nesprejemljivega. Da zavzame odnos do nje, pa jo mora seveda poznati. A takih, ki bi res poznali naravo komunizma in doumeli njegovo bistvo, je premalo. Zato ta kratki prikaz, ki naj vsaj v skopih črtah približa tako zapleteni in nedoumljivi sistem.

Komunistični nauk stoji na miselnih osnovah dialektičnega in historičnega materializma. Marx, ki je svoj način mišljenja povzel po Heglu, pravi, da je v vseh stvareh počelo bitja, kar predstavlja tezo, obenem pa je v vsaki stvari tudi počelo negacije ali ne-bitja, in to je antiteza. V spopadu med obema počeloma nastaja novo stanje stvar, sinteza, ki je pa obenem že tudi teza ali začetek nove dialektične etape. Tako pravzaprav ničesar ni, vse se neprestano poraja. Vsaka stvar obenem in v istem smislu je in je ni. Pri takem gledanju izgine vsak pojem resnice in zmote, dobrega in zla. Počeli bitja in ne-bitja sta si v popolnem nasprotju, zato razvoj iz prejšnjega v poznejše, z nižjega na višje ne poteka mirno in skladno, marveč vedno v nasprotovanju med predmeti in pojavi, kot boj med nasprotujočimi si težnjami. Gibanju in delovanju dajejo pogon prav nasprotja. Lenin pravi, da je dialektika preučevanje nas-

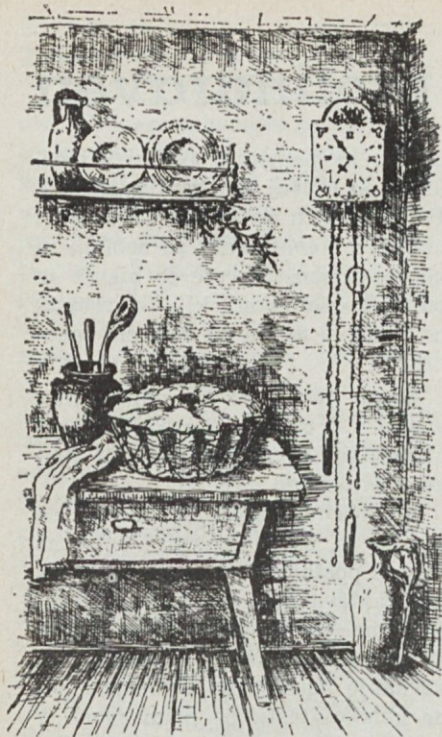
protij, ki pomenijo bistvo stvari, in da je razvoj boj med nasprotji. Po Heraklitu povzema, da se svet oblikuje v enoto sam po sebi in ni bil ustvarjen, marveč je bil, je in bo vedno živ ogenj, ki se neprestano vžiga in ugaša po določeni zakonitosti.

Marx je Heglovo pojmovanje vnesel v družbeno in politično problematiko, Lenin pa zamislil njegovo praktično izvedbo.

Marxizmu-leninizmu sploh ne gre za to, da bi zavračal določene teze in postavljajl svoje glede na to, kaj zahteva naravna etika. Zavrača namreč sploh vsak pojem dobrega in slabega. Zato se mišljenje in ravnanje marksistov uemerja zgolj po učinkovitosti, po primernosti v smislu neke trajne revolucije. Tako je zanje dobro to, kar je v liniji „napredka“, in slabo, kar napredek zavira.

Trdijo tudi, da je konflikte, ki ženejo svet v sintezo, treba pobujati in pospeševati. Zato razpihujejo nasprotstva med družbenimi sloji in si prizadevajo, da bi razredni boj, ki ga povsod razplamtevajo, dobival videz svetega boja za razvoj in napredek človeštva. Tako je treba vse sile, ki se tem sistematičnim nasilnim poskusom upirajo, uničiti kot sovražne človeškemu rodu.

Načelo totalne vojne je torej v osrčju vsake komunistične akcije,

vsakega revolucionarnega gibanja. Vendar v revolucionarni praksi ni nekaj absolutnega. Teorija namreč doprinese k zamisli revolucije, a se vendar tako podreja praksi, da zaradi zmage proletariata lahko spregleda vsak teoretičen princip. Tako je Lenin smešil in preganjal oportunistične praktike brez teorije kot tudi toge teoretike. Stalin pa je rekel: Leninizem ni proti razgovoru, kompromisom in dogovorom. Ti so včasih potrebni in koristni. Še bolj zgovorno je to povedal Mao Ce Tung: Posebnost dialektičnega materializma je njegov

praktični značaj; teorija odvisi od prakse, praksa je podlaga teorije in teorija je obenem praksa. Ves kriterij resnice je samo družbena praksa. Praktični vidik je torej prvenstveni, temeljni vidik spoznavne teorije dialektičnega materializma.

Kako razumeti ta absurd: komunizem ima svoj smoter, ki ga zasleduje z vso silovitostjo, a ga po teoriji ne pozna; vendar mu teorija osvetljuje pot. Teško je to razumeti. In vendar je tu točka, ob kateri se je treba ustaviti: absurd, temna praznina naj bi vsebovala počelo, ki nagiba vso komunistično akcijo. Kaj je sploh njen smoter? Vse, kar komunizem na zunaj hoče doseči: uničenje kapitalizma po razrednem boju, zgradnjo brezrazredne družbe, cdmrtje države itd., so samo etape v strateškem načrtu. Kdor ima za cilj komunizma n. pr. odpravo izkoriščanja človeka po človeku v samoupravniški družbi, bo prav lahko nasedel in se morda vdinjal. Odkriti je torej treba pravi končni cilj komunizma, ki ga ta v resnici tudi ima, čeprav po teoriji pojma cilja ne priznava.

So namreč v vsem neka temeljna počela, brez katerih bi se vse ustavilo in izginilo. Eno od teh je, da vsaka stvar ravna zaradi nekega smotra, to je zaradi nečesa, kar ji je v dobro. Smoter je razlog vsakega ravnanja. Človek se za prava človeška dejanja svobodno odloča, nerazumna narava pa teži k smotru po nagonu ali naravni zakonitosti. Vse gre po smotru ali zaradi smotra.

In vendar marksizem taji, da bi imel kak končni smoter. Zanj ni nič absolutnega, nič določnega, razen gibanja samega, nekoga razvijanja človeške družbe brez konca. Tako pravi n. pr. Lenin: Naš nauk ni dogma, temveč je vodilo za ravnanje. Določene formule niso nič drugega kot samo navedbe nekih splošnih namenov, ki pa jih je treba nujno spreminjati glede na stvarni gospodarski in politični položaj v vsaki stopnji zgodovinskega procesa.

Ali more biti morda cilj komunizma ta neskončna vrsta zaporednih ciljev? To ni mogoče, ker tisto, kar je odmaknjeno v brezkončnost, ne more imeti pomena dobrega, tonej smotra. Če ni končnega, dosegljivega smotra, ni mogoče za njim težiti. Pojem trajne revolucije je torej absurd, nesmisel, ker ne kaže na določeno dobro, ki bi nagibalo človekovo teženje in voljo. Ne-pretrgan proces vsega prehodnega za bodočnost, razvoj od nižjega na višje, kot se izraža marksistična dialektika, je kvečjemu lahko sredstvo za dosego pravega, zavestnega ali nezavestnega smotra.

Smoter torej mora imeti tudi marksizem, čeprav ga skriva; tako pač, kot ima neko svojo resnico, čeprav mu je resnica povsem relativna. Brez pojma resnice sploh ni mogoče govoriti o ničemer, besede bi bile prazni zvoki. Kdor govori proti resnici, je v zmoti ali laže. A komunizem gre bistveno dalje: sistematično, po principu prezira

vsako resnico, vsako moralno vrednoto. Pravo in dobro mu je samo to, kar je v prid dialektičnemu procesu revolucije. Zato pravi Pavel VI. v *Ecclesiam suam*, da je dialog s komunisti otežkočen zaradi dialektične zlorabe besede, ki ni naravnana na iskanje in izražanje objektivne resnice, temveč je postavljena v službo vnaprej zamišljenih ciljev. Torej je komunizmu notranje lastno to, da brez pomslekov laže in prelamlja dano besedo. Zadržuje ga samo račun, da mu ne bi to škodovalo na prestižu in zaupanju v njegovo verodostojnost za bodoče.

Kaj je torej smoter komunizma? Ta ne more biti nič drugega kot neurejena in pretirana ljubezen do sebe, ki gre tako daleč, da prezira in sovraži Boga; njegovo stvarstvo in bitje sploh. S svojo dialektiko napada naravni red, da se bori proti Bogu. Zato je prej brezbožen kot dialektičen. Apriorni avtonomiji jaza, kot se izraža marksistična teorija, nujno sledi brezboštvo, odsotnost vsake duhovnosti, tudi vsake medosebne čustvene dobrote. Celó srečno urejena družba je za komuniste nekaj nedoločnega, nedognanega in nedosegljivega. Zato je komunizem slab v sebi, ne samo za vernega človeka, ampak tudi za vsakogar, ki po naravi teži za srečo, za polnim usovršenjem osebnosti ali vsaj za mirnim uživanjem dobrin.

Božidar Fink

Izobrazba in vera

(Nadaljevanje)

II. SLABOSTI IZOBRAŽENCA

Za boljše umevanje nadaljnjega razmišljanja si moramo za vrlinami ogledati tudi nekatere nevarnosti izobrazbe, nekatere slabosti, ki jim lahko zapade izobraženec. Da ne raztegnemo preveč razpravljanja, ne bomo omenjali slabosti, ki zadevajo bistvo izobrazbe same, kakor so pomankljivo potrebno znanje, nezadostna izšolanost uma, popolno manjkanje, moralna topost glede na odgovornost voditeljstva in vplivnosti. Omenili bomo le napake ali nepopolnosti izobraženca, katere izvirajo iz izobrazbe kot take, ne iz njenih pomanjkljivosti. Od teh se bomo nekoliko ustavili pri tem, kar bi lahko imenovali njegov pretirani racionalizem ali logicizem, njegovo težkovernost in njegovo preobčutljivost za vsako manjšesnico pri soljudeh, ter njegovo nagnjenost k neke vrste umskemu napuhu.

a) Racionalizem ali logicizem

Morda, celo verjetno je, da je izobrazbo mogoče zgraditi bolj na drugih vrednotah in ne skoraj izključno na spoznavnih ali intelektualnih, v resnici pa učni sestavi postavljajo znanost v samo središče učnih načrtov. Z uvajanjem v znanstvene dosežke hočejo seznaniti

ti z dejstvi, ki so že znana, obenem pa pokazati tudi poti do njihovih odkritij, sredstva za njihovo ugotavljanje in utemeljevanje, znake za njihovo razpoznavanje. Večina ljudi pri tem ostane brez koristi ali škode. Marsikdo od tistih, ki se v znanost zaljubijo, ki z njo hočejo odkriti in uveljaviti vso in vsako resnico, pa lahko pade v skrajnost, da priznava le spoznavne ali logične vrednote, da ceni le to, kar je mogoče znanstveno ugotoviti ali celo dokazati, morda celo le to, kar ustreza včasih pretirano poenostavljenim logičnim zakonom ali zelo shematiziranim znanstvenim odkritjem. Pozablja, da je pred logiko intuicija in da „srce ima svoje razloge, ki jih razum ne pozna“ (Pascal), da so poleg spoznavnih še druge vrednote in da v življenju človek odloča po neki celostni vrednoti in ne le po posameznih vrednotah, iztrganih iz celote in osamljenih. Pozablja, da je tudi najvišje in najčistejše, recimo znanstveno spoznanje, v največ primerih le skoraj gotovo in mu neko trdnost dajemo mi sami s pritrditvijo volje, ki pa je sicer umna, ne pa spoznavna zmožnost. Pozablja tudi, da v skupku našega živega védenja, to je v sestavu tega, kar dejanski imamo za pravo in resnično, marsikaj dolgujemo drugim in jim

le verujemo, da je resnično in gotovo, pa še to le prevečkrat ne kakim izbranim duhovom, temveč neosebni in ne povsem določeni Znanosti. Pozablja, da je v celoti našega védenja tudi mnogo takega, kar imamo sicer za resnično in trdno nad vsak dvom, katerega resničnosti ne le mi sami nismo nikdar dognali, česar tudi nobena znanost ne uči, morda le kak znanstvenik ali še večkrat kak učenček znanosti.

Ni treba še posebej dokazovati, da tak racionalizem ali tako razumarstvo ni upravičeno in ga moramo šteti med divje izrastke izobrazbe.

b) Težkovernost

Če je dovoljen ta izraz, naj bi težkoveznost pomenila nasprotje lahkovernosti. Težkovernega bi imenovali človeka, ki ob vsaki trditvi ali vsakem stavku pretirano in prekrično išče razlogov, kj bi stodstotno zanesljivo dokazali, da je rečeno resnično, ali pa še raje iščejo, kar bi utegnilo govoriti proti trditvi in ničesar nimajo za dovolj zanesljivo resnično.

Ker se je izobraženec šolal ob znanstveno odkritih resnicah in ker ni posebno verjetno, da se je prebil čez tiste, ki jih je že posvetilo tudi izročilo in katerih vsaj osebna trdnost je gotova, kot se zdi, in ker se je tako lahko navzel pretirane vere v znanost, je mogel razviti v sebi tisto naravnavo, ki ji pravimo težkovernost. Zdi se mu, da bi se preveč prepustil nerazumnosti, če

bi priznal kot gotovo resnično nekaj, česar on sam ni do dna premeril s svojim lastnim razumom ali česar ni povsem zagotovila znanost, kateri verjame. Pozablja, da nihče ne more sam ugotoviti resničnosti vsega, kar mora že v vsakdanjem življenju imeti za gotovo, in tudi znanost vsega še ni rešila niti na splošno, še manj pa v vseh podrobnostih in posebnostih, ki jih kak položaj ali kako življenjsko vprašanje kaže v svoji enkratnosti. Pozablja, da je življenje širje kot znanost, da teče pred znanostjo in ne po njenih sledeh, in da vsebuje dejstva, ki znanstveno morda sploh niso zajemljiva, temveč jih je treba presoditi izkustveno; v mnogih primerih je celo najslabša odločitev boljša kot nobena, zlasti še, če je hitra in odločna. To bi bilo težko dosegljivo, če bi hoteli počakati znanstvene zagotovitve in bi odločitev sledila šele znanstveni gotovosti.

Težkovernost ali resničen dvom o vsem, česar trdnost nekomu ni osebno razvidna, če bi bila povsem dosledna, bi pripeljala v neko moralno smrt ali vsaj v neko prepočasnost in neodločenost ravnanja. Zato jo moremo šteti med napake izobraženca, tudi če ni splošna, ampak se tiče samo neke vrste življenjsko važnih spoznanj. Ne smemo pa je zamenjavati z že imenovanim kritičnim čutom, ki opravičuje metodični dvom o tistem, čigar gotovost res ni zanesljiva, dopušča pa sprejetje sodbe, katere razvidnosti sicer trenutno ni mo-

goče dokazati, a jo je treba sprejeti, ker tako dopušča rešitev kakega življenjskega vprašanja.

c) Huda občutljivost za resnico pri drugih

Če izobrazba more razviti v človeku neko težkovernost glede česa, kar naj bi vsaj dopustil kot možno resnično, pa utegne roditi še drugo naravno glede na spoznavanje in ravnanje drugih ljudi. Kdor se je namreč vzgajal za to, da vedno in povsod išče le resnico, lahko to bolj ali manj dosledno dela ali tudi ne, toda pridobil si je ostrejši čut za to, ali drugi zares hočejo resnico in živijo po njej ali ne. Pazder je vedno laže videti v očesu bližnjega kakor pa bruno v lastnem, tudi najmanjša lastna vrлина ima za vsakega človeka mnogo močnejši blesk, kot bi ga imela celotna popolnost bližnjega. Zato vsakdo rad visoko ceni tiste drobce resnice, ki jih on pozna in uveljavlja, pa naj jih je sam odkril ali morda le prejel od drugih. Hoče, da bi vsi ljudje priznali in ostvarili v življenju prav te drobce „njegove“ resnice; če tega niso storili, so zanj manj vredni, pa četudi imajo še toliko drugih in morda celo večjih vrlin, ki njemu ne pomenijo toliko, ker so pač tuje. Vsak človek le prerad pripisuje sebi le vrline, ki jih morda ima, slabosti pa smoli, nerodnim okoliščinam, nagajanju drugih ljudi ali celo Bogu. Svojimi bližnjim pa šteje v „zaslugo“ le njihove slabosti in poraze, kar so

dobrega dosegli, pa mu je le plod srečnih naključij, izkoriščanja drugih ali neki naravni, osebno nezaslужeni danosti, ker da pač imajo „glavo“ ali „roko“ ali kar že je.

Ob naravni razpoloženosti za to, da laže vidi slabosti bližnjega, kakor pa njegove vrline, izobražene posebno hudo občuti njegovo brezbriznost za resnico, katero sam ceni ali tudi za resnico sploh. Ker je izšolan v sposobnosti pravičnega spoznanja in vzgojen v volji do resnice ter ima razvit kritični čut, pa še čuti odgovornost za širjenje spoznane resnice med soljudmi, ga lahko brezbriznost za resnico ali njeno omalovaževanje zares boli. Lahko je ta bol sicer le varnostni mehanizem pri njem samem, ki bi s priznanjem spoznane resnice najprej moral sam spremeniti svoje življenje ali nazore, ali pa bi moral priznati nekako svojo manjvrednost, ker tega ni sposoben storiti. Zato pa se žilavo in zagnano bori za priznanje iste resnice pri drugih, morda podzavestno misleč, da on sam resnici ne more pomagati v življenje, če ji njegovo obližje ne sledi. Nestrpnost do neresnice, zmote ali laži pa se preveč lahko sprevrže v nestrpnost do ljudi, ki se motijo ali govorijo neresnico. Tako se iz ljubezni do resnice lahko rodi napačna zagnanost v mržnji ali preziru do ljudi, kar ni več v prid ne resnici, ne bližnjemu in tudi ne njemu samemu. Bližnjemu ne, ker postane še manj sprejemljiv za resnico, katero mu vsiljuje, kdor mu je odvraten; njemu samemu pa

ne, ker trga tisto vez prijateljstva in ruši tisti temelj občudovanja, ki je neobhoden pogoj za voditeljsko vplivnost; resnici pa ne, ker je tudi nanjo padla senca nekoga, ki ni prikupen.

č) Nagnjenost k umskemu napuhu

Izobraženec, če je zares to, v nekem oziru prekaša mnoge izmed ljudi, s katerimi je v vsakdanjem stiku. V nekem pogledu vsaj, ker zaradi omejenosti človeških sil, tudi izobražencu teh lahko manjka na drugih področjih, ko se je povsem posvetil enemu, namreč študiju. Četudi izobrazba, prava izobrazba, v teoriji utemeljuje večjo sposobnost za vsako življenjsko dejavnost, v dejanskih primerih more manj izobražen tekmeč izobraženca pustiti daleč zadaj, zaradi večje spretnosti prav na tem polju. Toda v sposobnosti pravilnega presojanja kakega položaja, v ugotavljanju vzrokov in smislov, pravi izobraženec mora prekašati tiste, ki so se manj izobrazili. To prekašanje je njegova vrlina, pa tudi njegova težava. Kakor človeka, ki ima dobro razvit glasbeni posluš in izšolan lepotni čut, boli, ko sliši razglašeno prepevati pa še umetniško že malovredne modne popevke, tako izobraženega človeka, ki se je naučil iskati resnico in odklanjati zmoto ali celo laž, ter se je naučil ostro presojati resničnost ali neresničnost raznih trditev in nauk, tudi boli, ko mora poslušati šušmarsko reševanje življenjskih

ali svetovnih vprašanj pri ljudeh, ki z vsako besedo izpričujejo, da jim za tako delo manjka potrebne znanja, da niso vajeni skrbno in dosledno misliti, da jim gre bolj za uveljavljanje lastnega mnenja kakor pa za ljubezen do resnice, često celo za lažispoznavno opravičevanje nerazumnega in zgolj iz nagonских utripov rojenega ravnanja. Ker v razgovoru morda tudi sam ne zadene vedno najbolj posrečenega tona, ker je sprejeti kritiko svojega mnenja vsakomur težko, zlasti kadar morda sam ni povsem gotov, če je zavračanje njegovih nauk morda še pregrbo in prestrastno, če mu iz neumevanja ali vsaj neskrbnosti pripisujejo in zavračajo mnenja, ki niso njegova, ko ve, da govori o nečem, za kar je pristojen ali vsaj pristojnejši kakor njegovi sobesedniki, pač ni čudno, če tudi sam prekorači pravo mero in se pregreši proti pametnosti.

Čeprav ni prav, pa se lahko zgodi, da se po takih skušnjah izobraženec umakne v držo vzvišene nedotakljivosti, prične gledati zviška na druge ljudi in se posveti le še krepitvi lastne izobrazbe. Seveda je to napaka, morda je izobraženec ni predvsem kriv, vendar je napaka. Iz užaljenosti se je odpovedal svojemu naravnemu voditeljstvu. Izobraženca hudič ne skuša toliko niti s kruhom, niti z oblastjo, marveč z ugledom in slavo.

(Bo še.)

Vinko Brumen

Prenova vatikanske kurije in vatikanskega gospodarstva

Rim, 23. novembra — Danes se je na sestanku papeža s 93 kardinali z vsega sveta zgodilo nekaj zgodovinskega: Janez Pavel II. je najprej napovedal odločno preново vatikanske kurije, nato pa je ukazal vatikanske finančne službe postaviti na čisto nove osnove. Na ta zgodovinski dan je papež čakal štiri leta, zdaj pa se je odločil. Kardinalom je zadeve pojasnil na drugem plenarnem zasедanju kardinalskega zbora, kardinalu državnemu tajniku pa je v posebnem pismu naročil, naj izdela potrebne izvršne listine.

Obe reformi sta bili že dolgo „v zraku“. Po zapletih ob razpadu znane Ambrozijanske banke iz Milana, v katerega je bila na svoj način zapletena tudi vatikanska banka, je bilo pričakovati, da bo prišlo do korenitih sprememb. Pa tudi na račun vloge kurije je bilo iz vodstev krajevnih Cerkva po svetu slišati najrazličnejše pripombe in predloge. In papež se je odločil za potezo, ki nima primere v vatikanski zgodovini.

Za začetek se je omejil na bistvene smernice, pravo reformo bodo prinesle šele izvršne listine, ki jih je treba še sprejeti, vendar je smer že zdaj dokaj jasna. Reforma kurije bo potekala v dveh stopnjah. Najprej se bo spremenila sestava in način dela, kar naj bi bila nekakšna

dopolnitev in nadaljevanja reform Pavla VI. iz leta 1967. Druga stopnja pa bo zadevala odnose med rimsko kurijo ter škofi in škofovskimi konferencami po svetu. Kurija naj bi odslej delovala kot veliko pastoralno središče, ki bo sposobno vsakdanjih soočanj s potrebami Cerkve po svetu. Po papeževih besedah mora prva stopnja reforme steči takoj, da jo bodo lahko vnesli v prenovljeni cerkveni zakonik.

Temeljito čistko bo doživela tudi vatikanska banka. Vatikan bo moral v prvi vrsti živeti od miloščine vernikov po svetu in darov ljudi dobre volje. Konec je investicij in špekulacij, s pomočjo katerih je vatikanska banka prihajala do sredstev za pokritje ogromnih stroškov vzdrževanja kulturne dediščine, osebnih dohodkov uslužbencev in drugih izdatkov.

Najprej pismo, nato sestanek

Kakor je v Vatikanu v navadi, je papež Janez Pavel II. že pred sestankom s kardinali poslal državnemu tajniku Casaroliju posebno pismo, v katerem mu je dal potrebna navodila za izvedbo obeh reform. Pismo nosi datum 20. novembra. Opazovalce so zelo presenetili nekateri novi pojmi, ki jih papež uporablja v pismu. Vse vatikansko osebje

od vrha do tal preprosto imenuje „delovna skupnost“.

O vatikanskih financah je papež med drugim zapisal:

„Apostolski sedež ne razvija in ne more razvijati gospodarskega delovanja, ki je lastno neki državi; proizvodnja gospodarskih dobrin in investiranje s ciljem dobička presega razloge, zaradi katerih obstaja Vatikan kot država. Razen fondov, ki so Vatikanu lastni in omejeni, prihodkov, ki jih plačuje italijanska država na podlagi lateranskih sporazumov kot odškodnino za papeško državo in cerkvene dobrine, ki jih je prevzela italijanska država, je glavni temelj finančnega vzdrževanja apostolskega sedeža miloščina, ki jo prostovoljno dajejo verniki vsega sveta in morda še drugi ljudje dobre volje.“

Papež je v pismu kar najodločnejše zatrjuje, da to izhaja iz tradicije Cerkve, evangelija in apostolskega nauka. V zgodovini so to tradicijo različno razumevali, sedaj pa je čas, ko se mora apostolski sedež zanesti samo na darove vernikov in ljudi dobre volje. V nobenem primeru se ne more zatekati k dvomljivim finančnim špekulacijam, ki mečejo čudno luč na poslanstvo Cerkve. Iz tega je mogoče zelo jasno videti, da hoče papež narediti konec mednarodni dejavnosti vatikanske banke. Z drugimi besedami, vatikanska banka, ki je listina sicer nikjer izrečno ne omenja, se bo morala omejiti na dejavnost nekakšne hišne banke, ki bo v vsem služila potrebam Cerkve.

S tem v zvezi papeževo pismo govori tudi o zaupanju v božjo Previdnost, ki ne bo nikoli dopustila, da bi pomanjkanje sredstev zavrlo delo apostolskega sedeža. V vsakem primeru bo še vedno mogoče sklicevati se na velikodušnost vernikov; seveda jih bo treba seznaniti tudi s tistimi potrebami apostolskega sedeža, o katerih morda danes ne vedo veliko.

Kar zadeva vatikanske uslužbenke, se je treba držati meril socialnega nauka Cerkve, posebej še zadnje okrožnice O človekovem delu. Združenje vatikanskih uslužbencev, ki mu nekateri pravijo kar vatikanski sindikat, „bo lahko opravilo veliko poslanstvo sodelovanja“, ne sme pa se spuščati v pretirane spore, ne sme dobiti pečata razrednega boja ali politične pripadnosti.

Kardinali naj bi pri reformi dejavno in iskreno sodelovali

Na sestanku, ki se ga je udeležilo 93 kardinalov, je papež najprej spregovoril o zbornosti v Cerkvi. Tudi tiste kardinale, ki vodijo večje škofije po svetu, je pozval, naj mu pomagajo pri vodstvu Cerkve.

Prvo poročilo je prebral ameriški kardinal Krol. Papeža in druge kardinale je seznanil z delom petnajstih kardinalov, ki so na papeževo zahtevo pregledali vatikanske finance. Skupina kardinalov je obiskala tudi vatikansko banko; čeprav so nadškofa Marcinkusa menda povabili, naj se jim pridruži, ga ni bilo zraven. Pravni izvedenec vatikanske

banke je kardinalom predložil poročilo mednarodne finančne komisije, ki je raziskovala povezavo med vatikansko in Ambrozijansko banko. Po njihovem prepričanju tako imenovana patronatna pisma, ki naj bi jih nadškof Marcinkus v imenu vaticanske banke izdal zdaj že pokojnemu šefu Ambrozijanske banke Calviju, vaticanske banke pravno ne obvezujejo k plačilu znatnih vsot. Kljub temu pa so kardinali menili, da je javnost zaradi vsega dima okrog dvomljivih bančnih povezav vznemirjena in Marcinkusu najbrž ne kaže ravno najboljše.

Podoben sestanek papeža s kardinali je bil novembra 1979. Tudi takrat je svet dočakal senzacijo: papež Janez Pavel II. je objavil vaticanski primanjkljaj: 17 milijard lir. Čez dobro leto se je primanjkljaj povečal na 19 milijard, sedanji pa menda znaša kar 35 milijard.

Odmevi in ugibanja

Milanski Corriere della sera piše, da je sestanek s kardinali izpolnil pričakovanja vse katoliške skupnosti. Tudi kardinali so si oddahnili, saj so vsi živeli pod mučnim vtisom ugibanj o vpletenosti vaticanske banke okrog propada Ambrozijanske banke.

V Vatikanu vlada prepričanje, da je temeljita gospodarska reforma nujno potrebna; papež je to uvidel in jo je tudi odločno začel. Namen, da bi se apostolski sedež vzdrževal le z darovi vernikov, so tako pojasnili svetu kakor tudi vaticanskim

uslužbencem. To naj bi imeli pred očmi, kadar bodo spet zahtevali povišanje plač. Kljub temu so tudi laiški uslužbenci v Vatikanu z olajšanjem sprejeli napovedane reforme. Zanje to pomeni, da ni obveljalo stališče nadškofa Marcinkusa, ki je bil odločno proti sindikalnemu združevanju vaticanskih uslužbencev.

Rimski Il Tempo piše, da se bodo preiskave v vaticanski banki še nadaljevale. Trem finančnim strokovnjakom, Američanu Brennanu, Švicarju De Wecku in Italijanu Ceruttiju se je pridružil še Nemeč Hermann Abs. Marcinkus naj bi čez nekaj mesecev odstopil, vendar naj bi še nadalje ostal v vaticanski gospodarski upravi, kajti papež pozna in ceni njegove sposobnosti. Vsi pa so prepričani, da bo s tem vaticanska banka očiščena in bo postala ustanova, ki je za Cerkev nedvomno primernejša.

Uradno sporočilo 26. novembra

26. novembra je vaticanski tiskovni urad objavil uradno sporočilo o sestanku papeža s kardinali.

Uradno sporočilo podaja povzete vprašanje, ki so jih kardinali obravnavali sami ali skupaj s papežem, podatke o gospodarskem položaju apostolskega sedeža ter posebno listino kardinala Casarolija o razmerjih med IOR (Istituto Opere di Religione = vaticanska banka) in med nedavno propadlo Ambrozijansko banko iz Milana.

Številke o gospodarstvu apostolskega sedeža (vključno z governato-

ratom vatikanske države) so po izjavah nekaterih kardinalov precej nižje od letnega proračuna nekaterih velikih škofij ali organizacij z veliko manjšo dejavnostjo od apostolskega sedeža. Skupni prihodki so v letu 1981 znašali 100 milijard lir, od te vsote so papežu poslali z vsega sveta v obliki „Petrovega novčiča“ (lepše ime za miloščino) 28 milijard in pol. Izdatkov je bilo 95 milijard lir, od tega nad 60 odstotkov za plače vatikanskim uslužbencem.

V zvezi s plačilno bilanco za leto 1981 so kardinali soglasno pritrtili predlogu, da je treba ločiti upravo apostolskega sedeža in Vatikana kot države.

Seveda je največje zanimanje zbujalo pojasnilo kardinala Casarolija o razmerjih med vatikansko in Ambrozijansko banko. Komisija je svoje delo končala, priporočila pa je upravi vatikanske banke, naj v sodelovanju z Italijo razčisti še nekatere nejasnosti. V ta namen so tudi v svojem sporočilu pustili odprta vrata, kar zadeva odnos med pravno in moralno odgovornostjo vatikanske banke za dolgove, ki jih je naredila Ambrozijanska banka, oziroma njen ravnatelj Calvi.

Apostolski sedež je s svoje strani potrdil popolno pripravljenost za sodelovanje z italijanskimi oblastmi.

Vatikanska banka (IOR) je sama zase pravna oseba in zato odgovorna za svoje postopke; nobene pravne povezave in z njo povezane odgovornosti ni z drugimi uradi apostolskega sedeža. Strokovnjaki pa so nedvoumno potrdili, da je vcdstvo

Ambrozijanske banke zlorabilo zaupanje, ki ga je bilo deležno pri vodilnih osebnostih vatikanske banke. S pomočjo različnih dobro premišljenih operacij, ki med seboj niso imele nobene zveze, so začeli uporabljati ime vatikanske banke v povezavi z uresničevanji nekaterih sumljivih finančnih operacij. Tako se je vatikanska banka pri opravljanju normalnih bančnih opravil nenadoma znašla v vlogi pravne kontrole nad dvema družbama in potem še nad osmimi drugimi, ki so bile z njima povezane. Ker pa niso dejansko nikoli upravljali s temi družbami in so šele avgusta 1981 zvedeli za ta pravna razmerja, so sprejeli potrebne ukrepe in s 1. avgustom 1981 tudi pravno pojasnili svoj položaj, ne da bi prevzemali kakršna koli jamstva.

Skupina štirih bančnih strokovnjakov bo še naprej pomagala vatikanski banki s svojimi nasveti, posebej še sedaj, ko je apostolski sedež natančno opredelil njene pristojnosti.

S tem v zvezi je papež v sklepih besedi močno poudaril, da je treba finančni položaj gledati v njegovi celostnosti, „zlasti pa v luči ljubezni“. Ponovno je potrdil, da morajo pomeniti „osnovni vir za gospodarstvo apostolskega sedeža darovi, ki jih prostovoljno dajejo katoličani vsega sveta ali tudi drugi ljudje dobre volje“. Vse to je najbolj v skladu „z izročilom, ki izvira iz evangelija in apostolskih nauk“.

Papež se je kardinalom zahvalil za zvesto službo in jim potrdil svoje zaupanje. Zdi se, da bodo podobni

plenarni sestanki postali občasna praksa zlasti takrat, kadar bo treba reševati cdločilna vprašanja. Vprašanje financ in reforme kurije pa gotovo spada v ta okvir. Po drugi strani pa bi papež rad kar najbolj

prenesel težišče odločanja „na teren“, v krajevne Cerkve, zato tako poudarja pomembno vlogo predsednikov škofovskih konferenc in voditeljev krajevnih Cerkva, ki so po svojem položaju tudi kardinali.

*Za mladino
za mladino*

Beseda nadškofa Šuštarja slovenski mladini v Argentini

Govor nadškofa Šuštarja med mladinsko sv. mašo v sanjuški stolnici v nedeljo 31. oktobra 1982.

Draga slovenska mladina, draga dekleta in fantje!

Srečanje z mladino pomeni srečanje z življenjem, ki se odpira v prihodnost, polno pričakovanja in upanja, pomeni znamenje življenjske moči. In ko se srečujem danes z vami, kj ste v tako velikem številu prišli s svojimi sorodniki in prijatelji, naj bo to srečanje še na poseben način znamenje življenja,

tistega življenja in tiste življenjske moči, ki so ga vaši starši in vaši predniki prinesli iz domovine v zvestobi Bogu in veri in slovenskemu narodu. Bogu, ki je vir življenja, in veri, ki oznanja in prinaša življenje in kaže pot v življenje, in v zvestobi slovenskemu narodu, katerega je življenska moč, kljub vsem preizkušnjam, tako velika, da ni dajala samo življenja tistim, ki živijo v matični domovini, temveč tudi našim rojakom, ki so odšli po svetu in tam s svojo zvestobo Bogu in narodu pričajo o življenjski moči tega naroda.

In v tej zvestobi Bogu Kristusu, ki je naša pot, resnica in življenje, Cerkev, v kateri imamo svojo domovino, kjerkoli na svetu živimo, in v zvestobi slovenskemu narodu, slovenski besedi, povezanosti z matično domovino, bi vas rad s svojim obiskom v daljni Argentini potrdil in potrdil prav posebno danes ob tem Mladinskem dnevu, h kateremu so prišli naši najmlajši, odraščujoči fantje in dekleta in odrasli mladji rod, ki sprejema izročila svojih staršev in prednikov, da ga ohrani živega v odprtosti novemu svetu, v sprejemanju tega, kar more nuditi novi svet vsem, ki živite tu, tudi v pripravljenosti, da prispevate svoj delež h graditvi božjega kraljestva tu v tem svetu.

Iskreno sem vam hvaležen za to vaše prizadevanje, ki traja že toliko let, posebno po drugi svetovni vojni, iskreno sem hvaležen vašim staršem, ki so ohranjali to izročilo in ga dajali naprej vam. In na tem mestu bi se rad posebno zahvalil vsem duhovnikom in drugim vzgojiteljem in tistim, ki so srbeli za mladino, in tistim, ki to delajo danes, posebno dr. Starcu, direktorju A. Oreharju in drugim dušnim pastirjem, predvsem pa vam, dragi mladi, ki sodelujete, ki sprejemate, ki vse to oživljate in uresničujete, kar bi vam radi dali vaši starši, vaši dušni pastirji, dali na življenjsko pot.

Vi ste kakor zemlja, ki sprejema te sadove, in skrbite za to, da bi bili dobra zemlja, da bi to seme vzklilo in obrodilo bogate sadove.

Današnji Mladinski dan naj bo izraz te pripravljenosti, še več, izraz skrbi in zavzetosti za to, da bi to seme, ki požene, ki raste in zori, ne uničila nobena nevarnost, nobena nevihta, noben škodljiv vpliv od koder koli.

Dragi sestre in bratje, sprejmite to sporočilo božje besede in slovenske besede, ki bi jo vam rad oznanil in vas v zvestobi božji in slovenski besedi potrdil. In božja beseda, ki smo jo ravnokar slišali v treh berilih in posebno v evangeliju, nam je vsem, predvsem vam mladim, vodilo za življenje, bogastvo za življenje, luč, ki vam odkriva novo prihodnost in vedno večja nova obzorja, tista beseda, ki vam odkriva smisel življenja in kaže pot v tisto prihodnost, kjer se človek ne izgubi, temveč nosi v sebi vedno več upanja, ker ve, da ga božja resnica osvobaja in božja ljubezen napolnjuje z vedno novo življenjsko močjo. Ta božja beseda, ki nam je ob tem srečanju vodilo, je največja zapoved ljubezni.

K ljubezni je poklican človek in kdor odkrije pravo ljubezen in iz nje živi, ta je bogat, ker prinaša ljubezen in srečo drugim. Zato pomeni božja beseda vam, draga mladina, najprej to, da se hočemo osvobajati vsake sebičnosti, vsakega samoljubja, tistega mišljenja in življenja, kjer človek išče samo sama sebe.

Zato se hočete vi mladi vedno bolj osvobajati, vedno bolj odpirati resnici, ki vam jo prinaša božja beseda, in hočete to božjo besedo

uresničiti v prizadevanju za čisto mladost, v prizadevanju za tiste vrednote, ki vas usposobijo za življenje, v zvestobi Bogu, ki vas kliče, v velikodušnosti, s katero odgovarjate na božji klic.

Glejte, bratje in sestre, odgovor na božji klic pomeni, da hočemo presegati vse to, kar nas usužnjuje, kar nas loči, in se vedno bolj osvobajati in presegati samega sebe za tiste daljave, za tista obzorja, ki pomenijo vedno večjo svobodo, vedno večjo srečo in vedno večjo veselje.

In to je ljubezen, resnična ljubezen, ki jo znamo razločevati od tistega čutnega uživanja, kjer človek išče samo samega sebe, ki jo znamo prečiščevati tudi v marsikateri žrtvi. In prvi smisel te ljubezni je Bog, naš Stvarnik in naš Oče, ki je nas usposobil za pravo ljubezen.

Naš Bog je Bog ljubezni, kot pravi Prešeren v Krstu pri Savici, in zato hočemo svojo ljubezen najprej posvetiti Bogu ne le v besedah, temveč v življenju, v pričevanju za Boga. Živeti po njegovi volji, pa naj bo to v pripravi za življenje v mladih letih, naj bo to pozneje v družini, naj bo to v poklicnem delu, naj bo to v trpljenju. Če smo odkrili Boga, potem smo srečni, ker živimo iz božje ljubezni in živimo za Boga, ki nas ima rad in hoče, da bi bili srečni v njegovi ljubezni.

In potem pomeni to razsežnost resnične ljubezni do vsakega človeka, ljubezni do bližnjega, kajti

kdor živi samo zase, postaja vedno bolj reven in nesrečen, kdor pa odkriva svojega brata in sestro, kdor vidi v vsakem človeku svojega prijatelja, kdor ima ljubezen do bližnjega, ta postane srečen in prinaša srečo drugim.

In zato, dragi fantje in dekleta, k temu vas spodbujam, imejte pravo ljubezen do vsakega človeka, spoštovanje, dobroto, prijateljstvo, pripravljenost, da mu pomagate, da ostanete z njim povezani kot ena družina. Kjer je taka družinska življenjska ljubezen doma, tam se razširja vedno bolj naša družina, razširja se naša slovenska domovina in gradi se božje kraljestvo med nami. Kajti to je posebna značilnost za vas, da hočete živeti ljubezen do Boga in ljubezen do bližnjega kot verni sinovi slovenskega naroda.

In vi, dragi mladi, ki živite tu in si prizadevate, da bi to uresničili, ste na poseben način povezani z mladino v naši matični domovini, ki si prav tako prizadeva za to dvojno zvestobo in hoče živeti tako življenje ljubezni do Boga in do bližnjega. In zato je naše današnje srečanje potrditev te vezi z domovino in z mladino v domovini in z mladino drugod po svetu. In ostanimo na tak način povezani v prizadevanju, da bi živeli, kar nam oznanja in nam daje Bog. In za to hočemo prositi v tej evharistični daritvi, in se prav posebej pomeniti Mariji, Mariji Pomagaj, Materi našega naroda, Materi vseh tistih, ki so odšli po svetu. Naša Ma-

Kristus „Ti“

Dragi mladi prijatelji!

Vsak narod svojo izpoved vere odene v svoj plašč. Zato danes tudi pri misijonskem delu govorimo o inkulturaciji. Šele takrat je Cerkev vraščena v posamezni narod, ko dobi narodovo zunanjo podobno. To pa seveda tako, da ne izgubi nič bistvenega.

Ko so Vaši starši prišli v tujino, je bilo velikega pomena, da so ohranili tudi zunanji izraz svoje vernosti. V deželah, kjer emigrante sprejemajo kot obogatitev, posebno Cerkev to želi. Kajti predobro se zaveda, da se s pomočjo vsega, kar je možno iz domovine prenesti v tujino, ohranja tudi vernost sama.

Toda obstaja nevarnost, da bolj polagamo važnost na zunanji izraz kot pa na vsebino. In če tudi vam mladim priporočamo, da ohranjate naše običaje, vam s tem želimo pomagati napraviti zdrav, naraven prehod v prihodnost. Počasi bo marsikaj zunanjega odpadlo. Vi ste nujno prisiljeni, da se vrasete v kulturo naroda, med katerim ste rojeni. Kaj možno pa

ti Marija naj vas spremlja in naj vas blagoslavlja — in znova obljubimo Kristusu, da bo ostal za nas naša pot, naša resnica in naše življenje. Amen.

je, da ta prehod komu zamaje tla pod nogami. Če smem reči: „folkloro vernosti in cerkvenosti“ obledi, počasi lahko izgine, in kaj potem ostane? Če ni bilo vsebine, da smo razobešali le prapor svoje vernosti, potem ostane prazni na.

Nekoč me je presenetilo vprašanje mlade žene iz družine, kjer so vsako nedeljo pri maši. Zna slovensko, ustanavlja svojo družino, a med pogovorom je zastavila presenetljivo vprašanje: ali so naši starši sploh verni? Priznam, še danes sem ji dolžan odgovor in ga še danes ne vem. Služim pa, da ta mlada žena nosi v sebi občutek, da je le preveč zunanjega, pa vse premalo notranjega v naši vernosti.

Če pustim to drzno vprašanje ob strani, nič ne dvomim, da je za vas mlade najbolj važno, da greste v notranjost. Če ne boste prišli do osebne povezave s Kristusom, da vam ne bo le zgodovinska osebnost, ne le ustanovitelj krščanstva, ampak tisti „Ti“, ki je po milosti najbolj tesno povezan z vami in vi z njim, potem boste ostali na površini. In če bo sčasoma ta površina, ki je imela svojo vlogo, izginila, se boste znašli sami pred vprašanjem: ali sploh verujem. Zakaj bi šel k maši vsako nedeljo? Zakaj bi šel k spovedi? Zakaj bi hodil pogosto

k obhajilu? Pri desetih letih ni bilo teh vprašanj. Kaj razumljiva pa so od sedemnajstega leta navzgor. In naj se zapletete še v spore ali s starši ali s starejšo generacijo, kaj bo bolj opravičljivo za vas same kot beg pred tako družbo, beg pred takimi verniki, ki se vam zde farizejski, ponarejeni, zgolj iz tradicije in dolžnosti. S tem si ne upam reči, da je krivda na starših ali starejši generaciji, niti ne, da je krivda na vas. Kratko: zgodi se. Morda tragičen nesporazum. A tak nesporazum lahko preprečimo, če v svojih doraščajočih letih ustvarjate svoj, čisto svoj notranji svet z Bogom. Če vam Kristus postane: ne predmet vere, ampak vaš edinstveni prijatelj, in pa če vam življenje božjega otro-

štva prinaša srečo, sproščenost, vas izpolnjuje, potem bo vse zunanje res zunanje. Nič vas ne bo moglo omajati, niti če vaši starši končno res ne bi bili verni, če bi vaši najboljši prijatelji odpovedali. Imeli boste prepričano, samostojno vero, ki je ne more zamajati nobena človeška sila, noben življenjski pretres. Za to vero pa je treba moliti, ker je milost; to vero je treba bogatiti, ker je tudi delo razuma, in je treba vsklajati vero, osebno prepričanje, z življenjem, kar je delo volje. O tem drugič.

Za konec samo vprašanje: molite vsak dan za moč vere? Take vere, ki „gore prestavlja“. Moliti moramo drug za drugega, kajti tu gre za biti ali ne-bit.

Franc Sodja CM

KDAJ ZAČETI S PRIPRAVO NA ZAKON?

Nekdo je dejal, da se vzgoja začinja sto let pred rojstvom. S tem je hotel reči, da vplivi na človeka segajo daleč nazaj in da je zato že zelo zgodaj treba misliti na bodoče vzgajanje. Tudi s pripravo na zakon je tako. Začenja se davno pred poroko. Ne samo eno leto ali dve prej, ko fant in dekle hodita skupaj, kot pravimo.

Skušajmo odgovoriti na vprašanje, kdaj bi bilo pametno, da fant in dekle začneta hoditi skupaj. Kratko bi lahko odgovorili: Ko sta za to — zrela. Sadje je užitno, ko je zrelo, ali celó, ko že

zrelo še podozori. Tako je tudi s „hojo“ ali poroko. Kaj pa pomeni biti zrel, ni mogoče odgovoriti z enim stavkom, ker potrebujeta več vrst zrelosti.

Najprej polno telesno zrelost. Za naše kraje je pred osemnajstim letom ni veliko. Neki časopis je poročal o petnajstletni, ki je rodila, a se je tudi še potem večkrat hodila z drugimi otroki — igrat... Sama sposobnost rodnje še ne pomeni resnične telesne zrelosti. Breme porajanja zahteva zdrav, razvit in odporen organizem.

Seveda tudi še tako telesno zrel fant ali dekle še nista zrela za zakon, če nista duševno razvita. Pri nas dekleta redno dozorevajo okrog dvajsetega leta ali malo po dvajsetim. Fantje celo nekaj let pozneje. Pred tem časom na primer očetovski nagon v fantu še precej spi. Dekle pa pred svojo duševno zrelostjo življenje in predvsem ljubezen ter zakon navadno jemlje preveč romantično, premalo življenjsko. Gre torej za razvoj moških in ženskih lastnosti, ki so spet vse zelo potrebne in nujne za zakonsko življenje. Brez te duševne zrelosti je zakon pretežak in ostaja vse življenje — nezrel.

Tretja, poklicna ali neka gmotna zrelost, je bolj važna, kot bi mlad človek mislil. Trden poklic je nujni pogoj za znosno življenje v zakonu in družini, ki zahtevata tvorno podlago. Zelo težko je paru, ki šele po poroki končuje svoje poklicno usposabljanje. V tem smislu se res ne dá živeti samo od ljubezni, kot pravijo.

Gotovo je za kristjana potrebna tudi neka verska zrelost, če hoče svoj zakon živeti krščansko zrelo. Ta zrelost je predvsem v tem, da imata fant in dekle osebno vero, se pravi vero iz prepričanja, vero iz znanja in prakse, se pravi, vero iz življenja, ne pa samo podedovano vero, ki spada med druge lepe starine, ki so — samo še za okras. Gre za vero, ki se ne ozira na druge, kot se ne oziraš na sošolca, ki pri matematični nalogi napiše na primer, da

je sedemkrat osem oseminpetdeset, ko veš, da je šestinpetdeset. Za osebno doživetje Boga gre, ko te nihče več ne more prepričati, da Boga ni in da ni čudovit, kot te nihče ne bo prepričal, da so gore grde, če si plezal po njih, ali da je morje, če si ga videl, luža. Táka vsaj začetna verska zrelost je potrebna krščanskima zakoncema, če hočeta sredi sodobnega sveta svoj zakon začeti in potem dalje živeti res krščansko. Mnogi ga namreč žive drugače.

Kaj storiti, če je eden od kandidatov za bodoči zakon neveren ali slabo veren, bomo skušali odgovoriti v naslednjih razmišljanjih o bližnji pripravi na zakon.

Še nekaj bi bilo potrebno za dva mlada, ki začenjata bližnjo pripravo na zakon. To namreč, da se ne osamita. Človek je v vsem in povsod družbeno bitje, tudi v ljubezni in tudi v zakonu. Sam je lahko le čudak ali samorastnik. Kakorkoli je torej prav in razumljivo, da fant in dekle sama rešetata svoj namen stopiti na skupno življenjsko pot, jima bodo vendar vrstniki in starejši, s katerimi se bosta od časa do časa pogovorila o svoji nameri, lahko pri tem veliko pomagali. Tudi to pomeni biti zrel — vedeti, da ne moreš vsega sam.

Odlomek iz pesmi Toneta Pavčka Brez naslova razmišlja o zrelosti in potrebnem času za to takole:

To pa je čas, ko fant v dišečem mraku

nerodno je objel dekle čez pas,
ko nič ne teče voda na vodnjaku,
kot bi za hip ustavil se še čas.

Pa ne velja življenje le obiti
in reči tisti grenki: kaj mi mar,
kot ne velja v samoti se solziti!
Življenje ni tako preprosta stvar.

Zato naj teče voda na vodnjaku
in tisti fant doraste naj v moža,
da deklica v dišečem svežem
mraku
bo voljna z njim na težko pot
odšla.

Vital Vider

v družini

Vzgoja otroka v družini

Na otroka se je treba pripraviti

V prijazni hišici ne daleč od glavne ceste živijo Žitnikovi. Mož Blaž je vodja dobave v bližnji opekarni, žena pa je še pred nekaj meseci delala v tovarni perila. Poročena sta leto in pol in že sta si zgradila lepo hišico in uredila prijeten dom. Starši so jima namreč precej pomagali. Žena Marjanca, rjavolaska pri 23. letih, je pred dvema mesecema dobila fantka, ki so mu dali pri krstu ime Peter.

Ko je mlada žena nekako pred desetimi meseci rekla: „Blaž, zdi se mi, da bova dobila otroka,“ jo je mladi mož ves iz sebe objel in veselo zaklical: „Pri Žitnikovich bomo zibali! Juhuhu! To bo kričanja, življenja in veselja!“ Nato sta se odpravila v službo.

Proti večeru sta bila oba doma. Žena je pospravljala in kuhala večerjo, Blaž pa je ves zamišljen

stavlil grede v kurniku. Delo mu ni šlo od rok. Zato je vzel lopato in šel na vrt. Prejšnji dan mu je ostal še kos zemlje, ki jo je hotel prekopati. Kazno je bilo, da razmišlja o nečem važnem. Komaj je čakal, da bi ga žena poklicala k večerji.

Končno je le zaslišal zvonki Marjančin glas: „Blaž! Večerja je na mizi! Pridi!“

Povečerjala sta. Žena je pospravila mizo in pomila posodo. Mož pa je vzel v roke časopis in nekaj listal. Toda branje ga ni pri-

tegnilo. Nato je vzel strokovno revijo in nato še neko knjigo. Čakal je, da bi žena končala.

Čez kake pol ure je bila tudi Marjanca v družinski sobi. Rekla je: „Kaj je, Blaž? Pri ničemer nimaš obstanka. Je mogoče kaj napak?“

„Nič ni napak! Vse je v redu! Toda odkar si mi zaupala, da pričakuješ otroka, se mi pode v glavi misli za mislijo. Pa ne samo misli, ampak tudi skrbi.“

„Saj bom vendar jaz imela otroka in ne ti. Kaj si boš glavo belil. To bom že jaz opravila. In upam, da kar dobro.“

„Marjanca, nikdar nisem dvomil o tem. Vem, da bo vse prav! Toda nekaj me vznemirja. Včasih me direktor opekarne povabi na svoj dom. Lepo urejeno stanovanje ima, čedno ženo in dva otroka. Toda če pomislim, da bi morali biti najini otroci taki kot direktorjevi, potem me začne boleči glava in mi postane tesno pri srcu. Dva lepa dečka. Eden šest, drugi sedem let star. Pa razvajena, razvajena, da ti rečem. V treh letih, odkar sta otroka malo večja, so imeli nič manj kot devet gospodinjskih pomočnic. Nobena ne vztraja več kot nekaj mesecev. To je nevzdržno. V vsakem kotu igrače. Slikanice po tleh in mižah. Obleka povsod, tudi tam, kjer bi je najmanj pričakoval. Kričanje. Ropotanje, praske, jok in cviljenje, da o drugih hujših rečeh ne govorimo. Direktorjeva žena je na robu živčnega zloma. On tudi. Vedno je učil, da je tre-

ba otrokom pustiti, naj se razvijajo, kakor zahteva narava. Zdaj je nad položajem v družini popolnoma razočaran. Ne ve, kaj naj stori.“

„Kaj takega se pri nas ne bo zgodilo. Za to bom že jaz poskrbela. Vem, kako sta nas vzgajala naš oče in mati.“

„Vsekakor. Toda, veš, časi so se spremenili. Pred tridesetimi ali štiridesetimi leti so bile razmere drugačne. Mislim, da je danes najbolj potrebno, da se mož in žena, preden pride otrok, temeljito med seboj pomenita. Potem pa, ko so otroci že tu, da oba skupaj, po obojestranskem preudarku, vzgajata otroke.“

„Imaš prav. Tako se mi zdi najbolj pametno. Kaj torej sedaj?“

„Najprej je treba misliti na to, da boš dobila čimprej porodniški dopust. Ne moreš se hkrati popolnoma predati službi in otroku. Otrok ima pravico, da je že pred porodom vse prav razporejeno.“

„Ali misliš, naj vzamem predčasni dopust?“

„Tudi to ne bi bilo napačno. Če imava otroke, jih imejva z vsem dostojanstvom in z vso odgovornostjo. Mislim še naprej. Dokler otroci ne bodo šli v šolo, boš ti predvsem mati, vzgojiteljica. Skrbela boš, da nam bo vsem lepo doma.“

„Nimam nič proti. Prav nasprotno. Vedno sem si želela živeti in biti predvsem za družino. Če bova le zmogla. Moja plača sicer ni tako visoka kot tvoja. Toda tudi k temu tako prijetnemu

domku so pripomogli moji zaslužki. Če bom pustila službo, teh dodatnih tisočakov ne bo.“

„Ne skrbi za to! Poskrbel bom, da nam ne bo nič manjkalo. Pa tudi v banki imam nekaj prihranjenega.“

**Ne samo reja,
ampak vzgoja**

To je bil prvi „vzgojni“ pogovor Žitnikovih. Dostikrat sta se še potem menila o otrocih.

Eden izmed teh pogovorov je takole potekal:

„Danes sem bil zopet pri direktorju. Nekaj sem mu moral popraviti v kuhinji. Nekaj strašnega. Komaj sem končal. Otroka sta mi raznesla vse orodje. Eden je vlekel reči v klet, drugi na vrt.“

Mati ju je opominjala, jaz sem se jezil, pomočnica se je muzala. Kaj takega pa ne.“

„Zdi se mi, pri direktorjevih skrbijo samo za to, da so otroci dobro rejeni, lepo oblečeni, da imajo čedno stanovanje, zadosti igrač, priložnost za igro na prostem. Pozabljajo pa, da se mora otrok tudi duševno, нравno in versko razvijati.“

„Držijo se pač navodil, ki jih večina priročnikov za nego otroka predpisuje. Toda to je premalo. Zdi se mi, da jim manjka vzgoje. Vedno sem si želel, da moji otroci ne bi bili samo lepo rejeni, oblečeni in telesno negovani, pač pa da bi bili predvsem lepo vzgojeni.“

(Krščanski zakon)

Nadškof Šuštar v Braziliji

Po cdhodu iz Argentine je nadškof Šuštar na kratko obiskal tudi Slovence v Braziliji. 3. novembra ob 13. uri ga je na letališču Sao Paulo pričakala skupina rojakov, 12 v narodnih nošah, in kar 8 duhovnikov. Nadškofa je pozdravila in mu izročila šopek nageljnov deklica Marija Stanislava Mozetič.

Zvečer je bila maša v slovenskem verskem središču, ki ga vodi Alojzij Ilc z Ludvikom Ceglarjem. Z metropolitom je somaševalo vseh 8 duhovnikov ob izjemno številni udeležbi rojakov. Nadškof je s svojim nastopom in besedo vse osvojil.

Po maši je bila za vse udeležence

v dvorani večerja. Po pozdravnih besedah L. Ceglarja je spet spregovoril nadškof in priporočal zvestobo veri, slovenski narodni pripadnosti in slovenski govorici. Nato je obšel mize in vsakega posebej pozdravil.

Naslednji dan je nadškof v spremstvu župnika Ilca, Ceglarja in dr. Edota Škulja obiskal kardinala Arnsa. Nato je nadškof obiskal še 100 km oddaljeno župnijo Piraccaio, ki jo vodi Cikanek. Slovenskega visokega gosta so pristrčno pozdravili župljani in predstavniki civilnih oblasti. Ob petih popoldne je bila sv. maša, pri kateri se je nadškof oslovil in se nato vrnil v Sao Paulo na letališče, odkoder je prek Ria de Janeiro odpotoval v Evropo.

Oče Damijan

Wilhelm Hünermann

III. del

NA OTOKU SMRTI

Pred vrati pekla

Kohala se je kopala v soncu. Bil je maj, poln čebel, brenčanja in ptičjega petja. Veliki pisani metulji so se pozibavali nad morjem cvetov.

Zjutraj se je pater Damijan z malim, debelušnim bratom Gašperjem, ki je bil že več let pri njem, sprehajal po vrtu. Oba sta bila zaverovana v svoje bele lončene pipe in dim se jima je ovijal okoli glave. Pred zeleno gredo sta obstala.

„Fižol dobro kaže,“ je prvi spregovoril pater. „Debel bo. Lahko ga bomo jedli s slanino in z gnjatjo! Ne bo slaba hrana, brat Gašper!“

Dobremu bratu so se oči zasvetile od veselja. S koncem jezika si je željno obliznil ustnice in se z obema rokama gladil po lepo zaokroženem trebuščku.

„Debel fižol s slanino,“ je nato rekel ves očaran in zavijal oči proti nebu, kot da bi si od zgoraj moral izprositi moči za tak nadčloveški učitek. „Fižol s slanino! Spet smo na Flamskem!“

Tedaj je duhovnik položil samo-

stanskemu bratu roko na ramo:

„Da, prijatelj, spet smo na Flamskem! Ta dežela je moja Flamska! To je moj Tremelov, moja domovina! Včasih mi je, kot bi morala tam iz cerkvice priti mati, ljuba, stara mamica, oprta na palico, ali kot da bo zdaj prišel po tejele stezi med vrtnimi gredami oče. In ko zvečer sedim na verandi, se mi zdi, da poslušam mater, ko bere stare legende o puščavniku Petru ali o kakem drugem božjem svetniku. Če tedaj kak star kanaški par prestopi prag moje hiše s kakršnokoli skrbjo na srcu, tedaj vem: ta dva sta mi oče in mati. Bog mi je podaril novo, ljubo domovino!“

Gašper je ganjen poslušal duhovnika. Nato sta molče odšla proti hiši, ki je bila vsa v zelenju.

„Hiša v soncu!“ se je veselo smejal Damijan. „Drugačna kakor travnata kočja patra Klemensa s pajki in ščurki. A v Puni je pater Klemens prav srečen. Kanakj ga ljubijo kakor svojega očeta. Po onem strašnem potresu pred petimi leti je Bog vse v dobro obrnil na tem otoku. Vse je lepše grajeno. Bog nam blagoslavlja žetev!“

„Da, letos bo debel krompir!“ je pritrdil brat in zadovoljno ogle-

doval zelene grede. „Koliko bo graha in fižola!“

„Na krompir in fižol zdaj ravno nisem mislil, ampak na žetev v božjem vrtu. Prav imaš pa le. Pater Damijan je spet postal kmet!“

„Kmet ni pravi izraz!“ je ugovarjal Gašper. „Vi ste posestnik kavinih nasadov! Pomislite, letos bomo pridelali kar po šest funtov od vsakega kavinega grma.“

„Misijonar — pa goji kavo,“ se je nasmehnil Damijan de Veuster. „V Evropi bodo zmajevali z glavami. A moji rjavi otroci so s tem zaposleni in delo je zdravo za dušo in telo. Pohajkovanje kvari ljudi. Ameriški posestniki pa na svojih tobačnih, sladkornih in kavinih nasadih ne marajo črncev.“

Od nekod je v svetlo jutro zazvenelo ubrano, večglasno petje.

„Moji otroci pojo, brat Gašper,“ se je razveselil pater.

Medtem sta dospela za hišo k čebelam.

„Dobro pazi, brat!“ je rekel pater Damijan. „Čebele se pripravljajo na svatovski let. Jutri bodo rojile. Šle bodo v vrhove banan. Tam že stojijo košare. Toda ne pušči si opikati prstov.“

„Za žlico medu se rad pustim pičiti!“ se je zasmehal brat. „A nataknil si bom debele rokavice.“

„Čebel ne gojim zavoljo medu, ti sladkosnednež!“

„Čemu pa?“

„Zaradi voska za sveče! Moji otroci ljubijo luči, brat Gašper. A dovolj je klepetanja! Saj že veš, da moram iti k blagoslovitvi cer-

kve na Maui?“

„Kdaj se boste pa vrnili?“

„Če se sploh vrnem!“ se je smehljaj misijonar. Tedaj je bil samostanski brat ves iz sebe.

„Kaj naj to pomeni? „Če se sploh vrnem?“ Se menda ne boste dali prestaviti? Boste vendar... Ah, saj se le šalite! Zdaj ko je vse v cvetju, vrt in polje in ljudje! Zdaj ko čebele rojijo in zori fižol, hočete vi... Saj nočete! Pater Damijan, obljubiti mi morate, da se vrnete. Morate! Morate!“

„Izpolniti moram božjo voljo, brat Gašper!“ mu je zdaj resno odvrnil duhovnik. „In kamor me škof pošlje, tja moram iti. Če je božja volja, se vrnem in še bomo jedli fižol s slanino. Zdaj pa pojdi in mi privedi konja. Odjezditi moram v pristanišče.“

Medtem ko je brat šel v hlev, je misijonar še enkrat stopil v cerkev: „Gospod, blagoslovi mojo pot!“ je molil. „Blagoslovi moje otroke!“ je iskreno dostavil in njegov pogled je obstal na vratcih tabernaklja. Tedaj pa se mu je zazdelo, da sliši glas:

„Damijan de Veuster! Zadnji-krat klečiš tukaj! Ti si sejal, nekdo drug bo žel.“

Bilo mu je, kot da mu železna, mrzla pest stiska srce.

„Gospod, ali mi spet hočeš vzeti domovino?“ je prosil.

„Kamor te pošljem, tam je tvoja domovina.“

Tedaj je misijonar sklenil roke, da so pokali členki in so sklepi belo izstopili:

„Zgodi se tvoja volja!“

Preden je Damijan de Veuster stopil iz cerkve, je še enkrat pomočil roko v blagoslovljeno vodo in se pokržižal.

Zunaj se je zavihtel v sedlo. Dolgo je bratu stiskal roko.

„Kmalu se vrnite, pater Damijan!“ mu je naročal brat Gašper. „Mislite na fižol!“ je dostavil smeje, a ustni koticiki so se mu tresli.

„Kakor je božja volja, Gašper!“ je mirno odvrnil pater. Nato je vzel v roke vajeti, tlesknil z jezikom in odjezdil. Pot ga je peljala skozi kavine nasade. „Aloha, Makua Kamijano!“ so klicali Kanaki in se prerivali okoli njega, da bi mu pred potovanjem segli v roko.

Na robu gozda je še enkrat zadržal konja in se obrnil. Tam se je dvigala cerkev, ki jo je bil sezidal, njegovo ljubo, leseno župnišče, kjer so na vseh oknih cvetele rože. Pred njim je ležal vrt, ves v zelenju, in rodovitna polja, na katerih je delal kot kmet. Tam so stale travnate koče in v njih so živeli ljudje, ki jih je ljubil kakor svoje življenje. Tam je bila domovina — njegova Kohala! Za hip so mu oči pile njeno lepoto. Nato se je obrnil in odjezdil v gozd.

Posvečenje cerkve v Weiluku na otoku Maui so domačini praznovali nadvse veličastno. Brata, ki sta sezidala novo božjo hišo, sta opravila mojstrsko delo. Na stolpiču se je na vse strani razkazovala celo ura.

„Vaša cerkev je lepša kot vse moje v Kohali!“ je brez zavisti

priznal pater Damijan. S seboj je prinesel velik zaboj voščениh sveč. „To vam poklanjajo moje čebele!“ je rekel veselo.

Zvečer so bili misijonarji s svojim škofom zbrani v misijonski hišici v Weiluku. Bili so to možje, ki jim je sonce ožgalo obraze in jih je zaznamovalo trpljenje in pomanjkanje. Na škofovo željo so se tukaj zbrali patri z vsega otočja. Ob snidenju je z njihovih obrazov sevalo veliko veselje, kajti po dolgi samoti so bili spet med svojimi sobraty. Mnogi so imeli za seboj večdnevno ježo.

Pater Klemens Evrard je z žarečimi očmi stopil k Damijanu:

„Tvoji iz Pune te pozdravljajo. Niso te pozabili.“

„A tebe imajo zelo radi!“ je toplo odvrnil Damijan in prisrčno stisnil prijatelju roko.

Pater Robert, Damijanov najbližji sosed z onstran pogorja, je izvlekel iz torbe velik zavitek in ga skrbno odvil.

„Natlačite si pipe z mojim tobakom! Sam sem pridelal to havajsko cvetko. Pravzaprav je je škoda za vaše dimnike. To je, častna beseda, tobak za prelato!“

„No, potem pa le pridi bliže s svojim tobakom!“ ga je povabil pater Bonifac Schaefer, Nmec iz Trieria. „Kaj misliš, Rupert Layter,“ se je obrnil k svojemu rojaku, ki je sedel poleg njega, „če bi zraven mogli spiti še kozarec vina ali mošta, potem bi imeli pravzaprav raj na zemlji.“

„To je odvisno od letine,“ je od-

govoril pater Rupert in tlesknil z jezikom, medtem ko je v duhu pregledal vsa dobra leta, v katerih je zlato sonce dalo uspevati vinu in moštu.

„Naša polja so dobro obdelana,“ je ponosno rekel škof, „vsi otoki napredujejo.“ Patri so mu veselo prikimali, le sivolas; misijonar, z razoranim, shušanim obličjem, ki je sedel v kotu sobe, je zmajal z glavo.

„Ali niste naših misli, pater Rajmund?“ ga je vprašal škof Maigret.

„En otok ste pozabili, prevzvišeni!“ je resno odvrnil misijonar. „Prezrlj ste Molokaj. Molokaj je pekel. Nekajkrat sem bil tam za par tednov in sem, saj veste, sezidal cerkev. A kaj pomaga vse to? Gobavci so kakor ovce brez pastirja in vendar so najbližje pred božjimi vrati. Molokaj pogrēša duhovnika!“

V sobi je zavladal molk. Škof je žalostno prikimal. Tedaj je vstal pater Bonifac Schaefer.

„Prevzvišeni!“ je rekel odločno. „Recite in pripravljen sem oditi tja.“

„Bratje,“ je počasi rekel škof. „Vsi poznate gobavost. Strašna je. Najhujša božja šiba! Kako naj komu izmed vas ukažem, naj gre tja, kjer bo živ pokopan?“

„Prevzvišeni!“ se je zdaj oglasil Damijan de Veuster. „Na dan zaobljub so nas pokrili z mrtvaškim prtom v znamenje, da je prostovoljna smrt začetek novega življenja. Pripravljen sem iti med te

nesrečneže.“

„Vsak od nas je pripravljen iti!“ je dostavil Francoz pater Guistav. V sobi je nastala mučna tišina. Komaj slišno je tiktakala ura. Naslednje minute naj bi odločile med življenjem in smrtjo.

Škofov pogled je obšel vse, od prvega do zadnjega. Obstal je na očetu Damijanu. Obraz mladega misijonarja je bil temno zagorel od sonca; njegova široka, krepka ramena, silne kmečke pesti in smele, odločne oči pa so bile od vseh najbolj upadljive.

„Koliko ste stari, pater Damijan?“ je vprašal škof.

„Triintrideset.“

„Toliko kot Gospod, ko je vzel nase svoj križ,“ je rekel zamišljeno škof Maigret. „Ali poznate gobavost, pater Damijan de Veuster?“

„Da.“

„Če odstopite, ne bom niti najmanj dvomil o vaši gorečnosti. Vem, da ste navezani na Kohalo.“

„Šel bom z veseljem, če me pošljete!“

„Torej pojdite v božjem imenu!“

Trenutek je še vladala tišina, nato pa je srce izvoljenca preplavilo veselje.

„Zahvaljujem se vam, prevzvišeni!“ Tovariši so obkolili Damijana in mu stiskali roke. Čestitali so mu k največji žrtvi, ki jo je kdaj prispeval kak misijonar.

„Vem, da bi vsak izmed vas prav tako veselo šel na Molokaj,“ se je branil Flamec.

„To je najlepši dan mojega življenja,“ je ganjen dejal sivolasi

škof. „Ponosen sem na svoje misijonarje.“ Spet jih je pogledal. „Pater Schaefer, vi greste namesto patra Damijana v Kohalo!“

„Fižol je dozorel in moje čebele rojijo!“ mu je veselo razlagal Damijan. „Pozdravi brata Gašperja in mu nesij gnjat, ki sem jo izmaknil pri slavnostni pojedini!“ in smeje je podal patru obsežen zavitek. Nato pa je tiho rekel: „In pozdravi moje v Kohali. Nikoli več jih ne bom videl!“

Nekaj dni kasneje je odplul iz pristanišča otoka Maui parnik Kilauea. Na krovu je bilo veliko gobavcev, ki so jokaje ali v nemem obupu sedeli ob ograji palube in se srepo ozirali proti temnemu otoku, proti kateremu so se vozili. Med njimi sta bila škof Maigret in pater Damijan. Visoke molokajske gore so bile vedno bliže. Že je Damijan razložil ljudi na obrežju. Z živahnimi kretnjami in s kričanjem so pričakovali ladjo... Zaškripal je pesek. Dvignili so pridvižni most, da se izkrcajo. Gobavci so se pomikali po brvi nemo kakor živali, ki jih ženejo v klavnico. Nekateri so nesli, drugi pa so se, oprti na tovariše, trudno opotekali.

Otočani so med prišleci s pogledi iskali znanca ali sorodnike. Jokali so. Kar se je nekdo glasno zasmel in zaklical:

„Živio, živio! Na tem otoku ni postave! Aloha! Aloha! Aholekao! Ljubezen in žganje!“ Hehetajoč se je tolkel po golih mečih.

„Ali je zblaznel?“ je vprašal Damijan, ves osupel.

„Morda je samo pijan,“ je odvrnil škof. „Morda oboje, blazen in pijan.“

„Moj Bog!“ je zastokal Flamec.

„Ladja je še zasidrana, de Veuster,“ je počasi rekel škof. „Lahko se še vrnete!“

„Ostanem!“ je rekel duhovnik z odločnim glasom.

Zdaj so nekateri gobavci spoznali škofa. Pritekli so k njemu.

Naenkrat je nekdo veselo zavpil:

„Makua Kamijano!“

Gobavec s strašnimi ranami na obrazu in rokah ga je vprašal:

„Makua Kamijano, ali me poznaš?“

Nekaj časa je Damijan strmel vanj, nato pa je rekel:

„Ti si Joane, Beli Kormoran!“

„Spoznal me je, spoznal me je!“ je vzklikal nekdanji misijonarjev služabnik in plesal od veselja. Tudi drugi so se rinili k misijonarju, mu prožili svoje pohabljenе roke in klicali:

„Ali nas še poznaš, Makua Kamijano?“ Misijonar je samo žalostno zmajeval z glavo, kajti nemogoče je bilo spoznati te spačene obraze. Nekateri so ihteli.

„Moji otroci iz Kohale ste,“ jih je tolažil duhovnik.

Gruča gobavcev se je prerila skozi vrsto, ki je obdajala misijonarja. Kriče so se postavili predenj in sikali vanj kletve. Eden je tulil pretil s pohabljenimi rokami in jih zaman skušal stisniti v pesti. Od nekod je prifrčal kamen, trdo opla-

zil duhovnikovo čelo in pustil krvavo sled.

„To je dobrodošlica pekla!“ je mrmral škof.

„Saj ni nič!“ je rekel Damijan in si obrisal kri. „Razen tega je to storil blaznež. Pustite ga v miru, pustite ga!“ je nato zaklical nekaterim gobavcem, ki so se hoteli vreči na norca.

„Beda je mnoge pokvarila!“ je pojasnil škof Maigret. „Postali so kakor živali.“

„Svoje življenje zastavim zanje, da jih spet napravim za ljudi!“ je rekel odločno pater Damijan.

Nato je skupina katoliških Kanakov pospremila oba misijonarja v cerkveno svete Filomene. Ko so vstopili, so se mnogi prerivali za njimi, kristjani in pogani, eni iz ljubezni, drugi iz sovražne radovednosti. Pred oltarjem se je škof obrnil in dvignil roko. Polagoma je v svetišču zavladala tišina.

„Otroci moji!“ je pričel sivolasi škof s tresočim glasom: „Otroci moji! Do zdaj ste bili sami na tem otoku, daleč od domovine, daleč od njih, ki vas ljubijo. Zdaj pa sem vam pripeljal duhovnika, ki hoče biti vaš oče. Med vami hoče živeti in umreti, tako vas ljubi.“

V cerkvi je spet postalo tiho kakor v grobu, nato pa je šel po božji hiši šepet in postajal vedno glasnejši, tako da škof ni mogel nadaljevati. Kaj? Mož s cvetočim obrazom, krepke postave, hoče ostati pri njih? Ta beli mož, zdrav pri živih mrličih? Gobavci so tiščali k oltarju, tipali misijonarjeve roke,

mu topo zijali v obraz, da bi izsledili znake strašne bolezni. Ne, ne! Zdrav je! Prostovoljno prihaja! Iz ljubezni!

„Aloha, Makua Kamijano!“ so ga veselo pozdravljali gobavci iz Kohale. „Makua Kamijano!“ so jecljali za njimi drugi. Tu in tam je začel kdo zbegano ihteti.

„Otroci moji!“ je počasi začel pater Damijan. „Prihajam k vam, da bom z vami delil usodo. Moje življenje je vaše. Vaš kruh, moj kruh! Vaš sem z dušo in srcem! Vaš v življenju in smrti! In če je božja volja, da postanem kakor eden izmed vas, ako mi hoče nebeški Oče vaš križ nalcžiti na rame, potem sem pripravljen, da postanem vam enak, gobavec med gobavci na Molokaju.“

Za hip je bilo vse tiho. Nato pa je napopisno veselje prevzelo ljudi, ki so bili zbrani v cerkvi. Božjo hišo je napolnil vrisk, ko je duhovnik pred oltarjem izgovoril svojo največjo zaobljubo. Bil je to radosten vrisk zavrženih, ki je v njih temno usodo prvič prodril svetlobni žarek.

„Aloha, Makua Kamijano!“ so kričali gobavci, kristjani in pogani, celo oni, ki so mu pred kratkim stali jezno nasproti.

Duhovnik je popoldne spremil škofa na ladjo. Še enkrat je sklonil glavo pod njegovo blagoslovljajočo desnico. Poslednji pozdrav in Damijan je ostal sam med gobavci!

Vrnil se je domov v naselbino Kalavao. Domov? Ali ima misijonar na Molokaju dom? Vendar!

Poleg cerkve je stala revna, slamanata koča, pripravljena zanj. Tam bo smel na pleteni rogoznici zlekni-ti svoje na smrt utrujeno telo.

Na robu naselbine gobavcev se je pater Damijan počutil strašno osamljenega. Ob poti je zagledal človeka, ki je ležal na tleh. Ranjen obraz je imel na debelo prekrit z umazanijo. Rdeče, vnete oči so bedno zrle v duhovnika. Pohabljene roke so se proseče dvigovale.

„Lačen! Lačen!“ je krehal hri-pav glas.

Duhovnik mu je dal košček kruha, ki ga je imel še pri sebi. Goba-vec je hlastno jedel in se pri tem slinil iz brezustničnih ust.

„Kje stanuješ?“ ga je vprašal misijonar.

Bolnik se je votlo zasmel. „Imel sem kočo!“ se je hehetal. „Prišli so drugi in me postavili na cesto. Rekli so, da za smrt ni treba koče!“

Groza je spreletela duhovnika. Da, to je bil pekel! Nato se je sklo-nil k umazanemu, ostudnemu, smr-dljivemu možu, ga vzel na svoje močne roke in ga nesel v lastno kočo.

„Ne potrebujem strehe, dokler so ti siromaki brez nje!“ si je rekel. Zdaj je bil ubog in siromašen kakor Gospod, ko je še živel na zemlji. S seboj ni prinesel drugega razen brevirja, križa in najpotrebnejše cerkvene posode. Legel je pod drevo pri cerkvi. Iz travnatih koč sta prihajala kričanje in krohot gobavcev. Od nekod je bilo slišati skrivnostne glasove bobna. Pijan gobavci so plesali okoli vi-sokega ognja na čast poganski bo-ginji Laka. Hrup je trajal do sre-de noči. Šele zjutraj so se te opo-tekajoče se postave druga za drugo zgrudile.

To je bil Molokaj!

„O Bog, daj mi moči!“ je iskreno molil misijonar.

Občni zbor Slovenskega doma

19. decembra 82 je bil 22. redni občni zbor Slovenskega doma v San Martinu. Predsednik Fajfar je po-vedal da se je pred 10. meseci začela gradnja novih domovih prostorov, nato pa so posamezni odborniki po-dali svoja poročila.

Pri volitvah je bila izvoljena od-borova kandidatna lista za novi od-bor: Franc Fajfar, predsednik; od-borniki: Franc Lobnik, Marjan Bol-težar, Marjan Jesenovec, Jože Zihler ml., Stanko Zupančič, Tone Podržaj ml., Lojze Tašner, Tone Avguštin, Janez Petkovšek, Mirjanka Voršič

ml., Rudi Dimnik, Milan Keržič, To-ne Možina, Andrej Petelin, Lado Petkovšek, Lojze Rezelj ml., Rudi Dimnik, Milan Keržič, Tone Možina, Andrej Petelin, Lado Petkovšek, Loj-ze Rezelj ml., Rudolf Smersu, prof. Alojzij Zupan, Metka Kahne, Janez Dimnik ml., Veronika Fajfar, Mar-ko Jerman, Andrej Marolt, inž. Mi-potočnik in Jure Truden; nadzorni odbor: Franc Hrovat, Janez Dim-nik, Saša Golob, Stanko Oberžan, Franc Zorec, Franc Zorko, Tone Ža-gar; odbor vzajemnega podpornega sklada: Rudolf Ribnikar, Rafael Te-lič in Jože Zihler st.

Izbran izmed ljudi in postavljen za ljudi

Na kljukasto palico naslonjen je sedel pri uljnjaku svojega brata. Nad osemdesetletni starček — župnik. Kajkrat sem si želel do njega, a si nisem prav upal. Nekega dne pa sem vendarle stopil do čebel in ga pozdravil.

„Bog vas sprejmi,“ mi je ljubo odgovoril in dvignil glavo. Z redkimi belimi lasmi se mu je igral vetrc. Na suhljatem obrazu je zatrepetal dobrohoten smehljaj. Izpod povešenih, košatih obrvi so mu pogledale žive oči, ki so razodevale vse drugačno bistrost kakor njegovo shirano telo.

„Prisedite,“ me je povabil na klopco poleg sebe, „in mi kaj lepega povejte —“

„Kaj bi vam mogel povedati jaz? Povejte mi rajši vi, kaj vse se vam je prigodilo v dolgem življenju.“

Predirno me je pogledal, se nekam hudomušno nasmehnil in dejal: „Kaj se mi je pripetilo? Ti moj Bog! Prav vse, samo v kelih nisem nikoli padel...“ Veselo mi je pomežiknil, kakor da mi brez besede poočital: Oj, ljuba mlada radovednost, čemu me dramiš, da bi ti brskal po svoji preteklosti!

Za hip sva oba pomolčala. Počasi pa se je starček otajal, se trdneje oklenil palice z obema rokama in spregovoril:

„Vse življenje sem se potikal po gorskih župnijah. Marsikak moj tovariš se jih je bal, jaz nikoli. S seboj v službo sem vzel nauk svojega starega spovednika. Takole mi je naročil: ‘Kamor koli te pošljejo, pojdi z veseljem! Povsod prideš k ljudem in za ljudi. Pojdi, kakor je naš Zveličar poslal svoje učence in jim naročil: Brez palice in brez torbe potujte! Kakšen nauk Gospodov! Ne hodi med ljudi, da jim boš šiba! Bodi jim ljubezen, kakor jim je bil Kristus! Ne nosi torbe, da si boš nabral zakladov tega sveta! Misli na to zemeljsko breme se takoj in temeljito otresi! Potem pa skušaj, da boš po svojih močeh in z božjim blagoslovom, ki si ga izprosi z molitvijo, po Pavlovo postal vsem — vse...’ Vidite, s takim naročilom sem se odpravil na svojo pastirsko službo.

Začetek ni bil lahek. Sicer je pa vsak začetek težak, sem si mislil. Samo, kako naj začnem? Čutil sem, prav do srca sem občutil, kako me župljani opazujejo, pre-sojajo in precejajo.

V poletju je bilo. Šole nisem imel, zato pa časa na voljo. Začel sem pri bolnikih. Našel sem stare ženice, ki že mesece niso moge iz postelje. Ko sem obiskal — nepoklican — prvo, se me je kar

prestrašila, tako se je zavzela ob mojem obisku. Videl sem to silno zapuščenost. Domači seveda so bili vsi na polju pri delu. Z lipovo vejico si je reva odganjala muhe, ki so kar v rojih šumele po hiši. Pogovoril sem se z njo, prebral ji lepo zgodbo v tolažbo in obljubil, da kmalu spet pridem. Tako je šlo od bolnika do bolnika. Kjer je bila revščina, sem skušal z malenkostjo pomagati. Poprosil sem tudi imovite gospodinjne — sosede za pomoč. Niso je odrekle.

Najhujše pri nas ljudeh je sovražstvo. Iz samogoltnosti, zavisti in napuha klije ta strupena zel in jo je težko, težko izpleti. Vem, da sem nekoč po maši pri podružnici to težavo okusil. Od osmih do dveh popoldne smo z vaškimi možaki krotili prepir dveh sosedov, ko je šlo za dobro klaftro zemlje. Ko smo pregovorili enega, naj se nikar ne tožarita, se je drugi uprl in zbežal. In če sem ubežnika došel, preprosil in pregovoril, da se je vrnil, se je umaknil drugi — in začelo se je vnovič. Šele ob dveh popoldne smo zabili kole za razmejitev tiste plahte zemlje. Tisočake bi bila zapravdala brez te sprave.

V fari je bila dekle — Tončka ji je bilo ime — zala kakor roža. Vse jo je cenilo. Edino to so ji radi očitali, da se ji vidi previsoko do tal. Ni bila le ponosna, res je bila prevzetna. Ljudje so trdili, da ji je prav zato spodrsnilo. In doma? Premožna in zato tudi prešerna družina je kar

zdivjala. Ubogo dekle je bilo vse obupano in se je zatekla k meni za pomoč, češ da jo gonijo od doma — naj izgine kamor koli. Potolažil sem jo, kakor sem vedel in znal. Velel sem ji, naj gre za en dan k teti, jaz pojdem pa k staršem. Huda vojska! Zmagala je končno pamet. Toda jasno sem spoznal, da jih ni bolela zabloda, greh: bolela jih je — sramota, iz napuha porojena. Ko sta bila potem ta dva združena v zakonu, ni imela župnija bolj zglednih zakoncev ne pri gospodarstvu in ne v verskem življenju.“

Starček je premolknil in se zazrl nekam v daljavo, kakor bi v duhu spremljal sam sebe po vseh klancih in stezah, ki jih je v teku desetletij prehodil v dežju in snegu do bolnikov z Najsvetejšim na prsih. V mislih so mu bili vsi otročiči, ki jih je s svetim krstom pridružil občestvu božjih otrok.

Danes so že gospodarji in matere, vsi v utrudljivem delu in skrbeh, kakor takrat njih starši. Desnico je snel od palice in jih vse blagoslovil. V hipu pa se je predramil, se ozrl name in mi dejal:

„Zapeljali ste me, moj mladi tovariš, da sem se preveč razčenečal. Naj mi Bog odpusti to ničemurnost, saj pozna vse moje slabosti!...“

Starček se je oddahnil in pogledal na panje v čebelnjaku. „Tale ki ima na kočnici svetega Martina, bo prvi rojil.“ Pokazal je nanj s palico.

„Veliko ste delali. Ni čuda, da

so vsi župljani jokali, ko ste se poslovili. Tako sem slišal pripovedovati...“ sem ga skušal spet spraviti v pripovedovanje.

„Vi, moj mladi tovariš, pomnite, da to, kar sem vam pravil, še davno ni vse in tudi ni bistvo duhovskega poklica. Bog zahteva od nas, da smo najprej res duhovni, revni delivci božjih skrivnostnih dobrot. Te so tiste, ki rodijo tesni in iskreni odnos vernikov do dušnega pastirja. Bog, njegova milost in blagoslov je tisto, kar daje pravo rast v veri in z njo utrjuje med ljudstvom in duhovnikom ljubezen ter z njo medsebojno spoštovanje.

Naša življenjska pot je tista, ki je od Zveličarja z zgledom začrtana: 'Hodil je od kraja do kraja in povsod je dobrote delil.' Moj mladi prijatelj, ali ne vidite, da se vesoljni svet prenareja? Saj sem zelo odmaknjen v svoji starosti, toda vem, da je prav, če ne teče vse na nekatere kupe, mnogo pa jih je lačnih. Nikar se ne odmikajte delu za skupnost! Po takem razdejanju, kakor nas je doletelo s to strašno vojno, ne more biti vse v nekaj dneh popravlje-

no...

Jaz sem si naredel mnogo žaljev na rokah in me jih ni bilo nikoli sram. Ljudstvo me pa zaradi tega ni prav nič zaničevalo. Prav zaradi tega so mi skušali še bolj ustreči in postreči.

Ko so se Kristusovi učenci vrnili s poti, kjer so oznanjevali 'brez palice in torbe' kraljestvo božje, jih je Gospod vprašal: 'Ali vam je kaj manjkalo?' Odgovorili so: 'Nič'. Tako se godi že stoletja vsem resničnim oznanjevalcem božjih resnic; vzor takega apostolata je naš svetniški Baraga, ki je med Indijanci v največji skromnosti, v revščini živel dolga leta in mu ni 'nič manjkalo'. Bil je pač vsem vse...

„In vi?“ sem ga rahlo vprašal.

Kako dobrohotno se mi je nasmejal!

„Lej, prazen sem prišel na svet, prazen se bom poslovil od njega. Bratove čebelice pasem in uživam, kar predme polože — kakor je v svetem pismu ukazano. Če bi me ljubi Bog vprašal, ali mi kaj manjka, bi mu z mirno dušo odgovoril: 'Nič, prav nič!'...“

(Misli)

Med Slovenci v zamejstvu

Blagoslov cerkve v Novi Gorici

V nedeljo 12. decembra 1982 je verska skupnost v novi Gorici dobila svoje bogoslužno in pastoralno središče.

Pot do nove cerkve je bila dolga in naporna. Cerkveni predstojniki so se že 1959 obrnili na pristojne občinske oblasti s prošnjo za lokacijo cerkve, za katero so predlagali eno od tedanjih cerkvenih zemljišč. Prve in naslednje prošnje je režim odbil. 1976 (po 18 letih!) se je premaknilo in 1980 je bilo izdano lokacijsko dovoljenje.

1976 je bila ustanovljena v Novi Gorici prva župnija v središču mesta, župnija Kristusa Odrešenika. Za vodstvo nove župnije je bil imenovan župnik Gašper Rudolf, ki se je nastanil v stavbi na Partizanski cesti. Stavbo so preuredili v zasilne bogoslužne in veroučne mamene. — „Cerkev“ je obsegala garažo in del hodnika (prostora za kakih 60 oseb). 2 leti kasneje so stavbi naredili prizidek. Kot župnijska cerkev pa je bila določena cerkva Svete Trojice na kromberškem pokopališču.

Nova cerkev

Sedaj je Nova Gorica dobila cerkev, ki stoji nekako v zemljepisnem središču ozemlja, ki spada v to žup-

nijo in ki biva na njem približno 10 tisoč Novogoričanov. Ti so se od 1947 natekli iz vseh delov Slovenije, vendar je največ Primorcev. Župnik Rudolf je moral začeti iz nič: oblikovati je moral cerkveno občestvo in ustvarjati materialne pogoje, tudi zgraditi primerno župno cerkev. Na javnem natečaju so se odločili za gradbeni načrt dipl. inž. arh. Franceta Kvaternika. Škof Jenko je pred 2 letoma blagoslovil temeljni kamen, delo pa so poverili gradbenemu podjetju Primorje iz Ajdovščine.

Gradili so brez zagotovljenih denarnih fondov v zaupanju na božjo Previdnost, na velikodušnost vernikov in na pomoč cele koprške škofije in tudi ostale Slovenije ter zamejstva in inozemstva. So pa seveda še težki dolgovi.

Slavnost od odprtju nove cerkve

V soboto 11. decembra ob 17. uri je bila v še neposvečeni cerkvi slavnostna akademija. Prišli so škofje Šuštar, Kramberger in Jenko, iz Gorice generalni vikar Ristits poleg številnih duhovnikov. Tudi civilne oblasti so poslale predstavnike. Po uradnem pozdravu župnika Rudolfa je nastopil novogoriški mešani zbor, inž. Kvaternik je orisal zamisel cerkvene stavbe in ostalih prostorov, prof. Franc Perko, dekan Teološke fakultete v Ljubljani, je osvetlil pomen cerkve kot zbirnega središča za kristjane. Spregovorili so še drugi.

V nedeljo 12. decembra so slovesnosti posvetitve nove cerkve in oltarja začele ob 15. uri. Vse obrede

cerkvi. Premnogo vernikov je ostalo še zunaj. Slovesnost je trajala 2 uri.

Glavni gradbeni material za novo cerkev je beton, ki je na zunaj obložen z opeko. Streha je lesena in se pahljačasto združuje nad prezbitერიem. Tlak je iz keramike, prezbitერიj pa iz marmorja. Iz prilepskega marmorja je tudi oltar (iz enega samega kosa in tehta 6 ton), ambon in krstni kamen. Tabernakelj je preprost, kot je preprosta božja roka, ki nam ponuja kruha. Križev pot, Kristusov kip v prezbitერიju in Marijin kip v dnevni kapeli je izdelal akademski kipar Stane Jarm iz Kočevja.

Slovinci po svetu

Nova slovenska cerkev v Kanadi

V slovenski župniji sv. Gregorija Velikega v Hamiltonu je škof Reдинг 5. novembra 1982 posvetil novo cerkev, v kateri se od tedaj zbirajo številni kanadski Slovenci k evharistični daritvi. Temeljni kamen zanjo in za novi župnijski dom — tega je 28. avgusta blagoslovil torontski pomožni škof dr. Alojzij Ambrožič — so položili 29. avgusta 1981, blagoslovil pa ga je ljubljanski nadškof šuštar.

Dela so bila opravljena v rekordnem času. Ljudje so požrtvovalno sodelovali in opravili veliko prostovoljnih ur. Novo cerkev so zares potrebovali, saj je bila prej ob veli-

ki dvorani za bogoslužje na voljo le majhna kapela.

Slovesnosti posvetitve so se udeležili številni gostje od blizu in daleč, iz Slovenije stiški opat dr. Anton Nadrah je prinesel pozdravno pismo nadškofa šuštarja, bivši salezijanski inšpektor Rudi Borštnik je prinesel pozdrave salezijancev. Župnik Alojz Ilc iz Sao Pavla je vodil enotedenske duhovne vaje kot duhovno pripravo na posvetitev.

Okrog hamiltonskega nadškofa se je zbralo 35 duhovnikov, med njimi tudi številni kanadski, redovnice in nad 1.000 vernikov. Maša je bila v slovenščini in angleščini. Pesmi je izvajal domači pevski zbor pod vodstvom F. Slobodnika. Po posvetitvi cerkve so si vsi ogledali bogoslužne in župnijske prostore, nato pa sedli v veliki dvorani h zakuski, med katero je bilo petje pevskih zborov, otroška prireditev, recitacije itd.

Svetovne novice

„Sveto leto“

26. novembra 1982 je papež ob sklopu sestanka s kardinali leto 1983 razglasil za izredno sveto leto — kot leto odrešenja ob 1950-letnici smrti in vstajenja Jezusa Kristusa. Po papeževih besedah naj bi to sveto leto prineslo duhovno prenovu na vseh ravneh. Po vsebini bo sveto leto blizu vprašanjem „o katerih bo razpravljala škofovska sinoda: sprava in pokora v poslanstvu Cerkve.

Podobno „leto odrešenja“ je kot izredno sveto leto organiziral že Pij XI. leta 1933 ob 1900-letnici Gospodove smrti in vstajenja.

Izredno sveto leto se bo začelo v postnem času 1983. Papež je odgovorne pozval, naj se nanj temeljito pripravijo.

„Sveto leto bo gotovo na občuten način pomagalo poglobiti zavest, da smo odrešeni,“ je dejal papež. „Dajlje bo usmerilo misli in čustva sodobnega človeka k zakramentu, ki ga je Kristus ustanovil, da bi bil vsak posameznik deležen iz zakladov njegove odrešilne krvi.“ Po njegovih besedah naj bi tudi pomagalo pri dostojni pripravi za redno sveto leto, ki ga bomo praznovali leta 2.000.

V Albaniji vera še ni izumrla

13. novembra 1982 je mala komunistična Ljudska republika Albanija praznovala 15-letnico uradne razglasitve za prvo ateistično državo na svetu. Februarja 1967 je imel albanski voditelj Enver Hoxha v Draču govor, v katereh je zahteval, da je treba zatreti vse verske stavbe v prestolnici Tirani. Po uradni albanski inačici je ta govor „vžgal“, tako da so do začetka poletja v Albaniji zaprli vseh 268 katoliških cerkva in skoraj 2.000 drugih verskih zgradb, jih oskrunili ali porušili. Pri tem se ljudstvo ni upiralo in tudi duhovščina je „sama od sebe odložila kute“. Tako trdi albanski tisk.

Zatiranje vere v Albaniji je tak-

rat v svetovni javnosti zbudilo le šibke odmeve. Tudi ko je nova državna ustava, objavljena leta 1967, v očitnem nasprotju z listino OZN o človekovih pravicah, pod kaznijo prepovedala vsako versko dejavnost, Albanije niso izključili iz OZN.

Člen 37 albanske ustave se glasi: „Država ne priznava nobene vere, podpira in razvija pa ateistično propagando, da bi v ljudeh zakoreninila znanstveno-materialistični svetovni nazor.“ Člen 55 pa: „Prepovedano je ustanavljanje sleherne organizacije fašističnega in antidemokratskega značaja. Prepovedana je fašistična, verska, vojaška, protisocialistična dejavnost in propaganda in netenje ljudskega in rasnega sovraštva.“

Po zadnjem ljudskem štetju pred drugo svetovno vojno (leta 1938, takrat je Albanija štela 1,1 milijona prebivalcev, danes tri milijone) je bilo 69 odstotkov Albancev muslimanov, 20,7 pravoslavnih in 10,2 katoličanov. Muslimani so se delili v sunite in člane ločine Bektaši. Do leta 1967 je albanska avtokefalna pravoslavna Cerkev obsegala štiri škofije. Katoličani so bili združeni v dveh nadškofijah, Drač in Skadar, treh škofijah in eni opatiji.

Po letu 1945 je prišlo do velikega preganjanja Cerkva. Katoliški redovi so bili prepovedani, skoraj vsi škofje pobiti. Vlada je skušala z raznimi odloki ustvariti albansko narodno Cerkev. 4. maja 1950 je izšel odlok o odobritvi statuta albanske avtokefalske katoliške Cerkve (obnem z dekretom o ureditvi pravoslavne Cerkve sta bila odobrena tudi

statuta o ureditvi verske skupnosti Bektaši in muslimanske verske skupnosti). Oblasti so katoliški Cerkvi prepovedale navezovati stike z apostolskim sedežem, da bi jo povsem ločile od Rima in nacionalizirale.

Tudi po uvedbi teh odlokov se je preganjanje in zatiranje vere nadaljevalo z nezmanjšano silo. Leta 1959 sta bila pod obtožbo sodelovanja z jugoslovansko policijo s petimi laiki obsojena na smrt dva katoliška duhovnika. Leta 1971 je bil v taborišču Lushnja ustreljen 74-letni duhovnik Stjepan Kurti, ker je krstil nekega otroka. Pred dvema letoma je bil obsojen na smrt jezuit Anton Luli, ker je krstil nečaka neke sorodnice. Ona je bila obsojena na osem let koncentracijskega taborišča.

Vendar kljub silnemu preganjanju vere versko življenje v Albaniji še ni povsem zamrlo. To priznavajo tudi oblasti. V partijskem tisku se od časa do časa pojavijo članki, katerih pisci tožijo, da je še mnogo Albancev vernih in da kljub uradni prepovedi vere ta „dejavnost“ še ni izumrla. Nasprotno, starejši ljudje še gojijo verske običaje in obrede in jih posredujejo mlajšim.

Marsikje še lahko najdete križe in ikone in tudi verske praznike še praznujejo, tarna tisk. Takšne in podobne notice so dokaz za to, da prva, uradno razglašena ateistična država na svetu le še ni v celoti ateistična, da vera v Albaniji še ni povsem izkoreninjena, temveč potisnjena v ilegalo.

Humor je rešilni pas za plavanje po reki življenja

Sosedi med seboj: „Kmalu bomo stanovali v lepšem okolišu,“ meni prva.

„In v mirnejšem,“ odvrne druga.

„Še tudi vi selite?“

„Ne, mi ostanemo.“

— — —

Prijateljci se srečata: „Kje si bila?“

„V lepotilnem salonu.“

„In nisi prišla na vrsto?“

— — —

„Pijete?“ povpraša zdravnik bolnika.

„Z veseljem, gospod doktor.“

„In kaj?“

„No ja, kaj pa imate?“

„Ampak, ne mislim vendar tukaj!“

„Kam pa greva?“

— — —

Psihiater pripoveduje svojemu kolegū: „Imam pacienta, ki si domišlja, da je taksi.“

„In kako ga zdraviš?“

„Ga sploh ne. Vsak dan me namreč zastonj pelje domov.“

— — —

Starejša ženska je prosila fanta, da bi ji pomagal iti čez cesto.

„Ne bo šlo, na semaforju je rdeča luč!“

„Hja, fant, pri zeleni se pa upam sama!“

„Po čem spoznate, da je človek slaboumen?“ vpraša profesor medicina pri izpitu.

„Po vprašanjih, ki mi jih postavljaja.“

„Edine slike, ki jih je na razstavi mogoče ogledati, so tvoje.“

„O, hvala, za poklon!“

„Veš, pri drugih sploh ne prideš zraven, je okrog njih vedno gneča.“

„Moja žena ve vse bolje kot jaz. V avtu mi stalno pripoveduje, kako naj vozim, in v kuhinji, kako naj pomivam posodo.“

„Slišal sem, da je vaš mož nehal kaditi. Zato je pa potrebna močna volja.“

„Saj jo imam.“

„Na srajci mi manjka gumb.“

„Nič zato, saj boš oblekel jopico žeznjo.“

„Na jopici pa manjkata dva gumba.“

„Pa kaj potem, saj menda ne boš šel brez plašča ven.“

„Vlak ima že poldrugo uro zamude. Zakaj imate sploh vozni red?“ se jezi potnik nad načelnikom postaje.

„Zato, da vemo, koliko ima vlak zamude.“

„Gospod doktor“, moj mož si domišlja, da je leteči krožnik.“

„Pošljite ga k meni!“

„In kje naj pristane?“

Na kongresu zdravnikov.

„Dragi kolegi, mislim, da na tem svetu nimamo ravno veliko prijateljev.“

„Bojim se, dragi kolega, da jih imamo na onem svetu še manj...“

„V življenju so pomembnejše stvari kot denar.“

„Verjamem, a kaj ko ne dobim brez denarji niti dveh decijev tistih stvari.“

„Zakaj niste prišli več na pregled?“

„Bolam sem bil, gospod doktor.“

Zdravnik vpraša pacienta: „Kako ste kaj zadovoljni s slušnim aparatom?“

„Odlično, gospod doktor, že štirikrat sem spremenil oporoko.“

Lojze toži zdravniku: „V zadnjem času se mi pred očmi dela zeleno in rdeče. Kaj na storim?“

„Javite se pri prometnem oddelku za semafor!“

Med zdravniki.

„Ali je res, da si pred kratkim nekoga zdravil zaradi pljučnice, umrl ti je pa zaradi zastrupitve z gobami?“

„Daj no mir, same čenče! Če jaz koga zdravim zaradi pljučnice, potem tudi umre zaradi pljučnice!“

„Ali se še vedno držiš shujševalne diete, kot ti jo je predpisal zdravnik?“

„Ne, mi še na misel ne pride. Ali naj samo zato umrem od lakote, da bom nekaj dni dalj živel?“

KJE JE KAJ

LETO 50

MAREC 1983

UVODNIK	Škof Rožman — tudi danes učitelj in vzornik	129
POSTNI ČAS	Preživimo postni čas v duhu spokornosti! (škof Janez Jenko)	133
	Zlo, greh in človek (Prenova 6)	136
SODOBNA VPRAŠANJA	V duhovno ozračje sveta vedno znova vnašati duhovne prvine (slovenski škofje) ..	139
	Sin človekov (Alojz Rebula)	143
	Ljubezen in spoved (Štefan Steiner)	146
	Komunizem je protinaraven (Božidar Fink)	157
	Izobrazba in vera (Vinko Brumen)	160
IZ ŽIVLJENJA CERKVE	18 novih kardinalov	153
	Prenova vatikanske kurije in vatikanskega gospodarstva	164
	Sveto leto	188
	V Albaniji vera še ni izumrla	189
ZA MLADINO	Beseda nadškofa šuštarja slovenski mladini v Argentini	168
	Kristus „Ti“ (Franc Sodja)	171
	Kdaj pričeti s pripravo na zakon? (Vital Vider)	172
V DRUŽINI	Vzgoja otroka v družini (Krščanski zakon)	174
LEPOSLOVJE	Zasuta usta (France Balantič)	132
	Bogkov kot (Emilijan Ceve)	151
	„Glejte, človek!“ (Ivan Pregelj)	154
	Oče Damijan (Wilhelm Hünermann)	177
	Izbran izmed ljudi in postavljen za ljudi (Misli)	184
NOVI CERKVI	Blagoslov cerkve v Novi Gorici	187
	Nova slovenska cerkev v Kanadi	188
HUMOR	Humor je rešilni pas za plavanje po reki življenja	190

UVOŽENO IZ SLOVENIJE:

Pritegnite pasove, letimo v lep-
šo prihodnost!

— — —
Včasih je narod bajke pripove-
doval, zdaj jih poslušaj.

— — —
Vrednost prakse najbolj poudar-
jajo tisti, ki si svoj ljubi kruhek
služijo s teorijo.

— — —
Zadeli smo se za boljše življe-
nje, ki se bo začelo takrat, ko bomo
vrnili dolgove.

— — —
Ob slovesnem odprtju slehernega
novega obrata govorimo o pomembni
delovni zmagi, leto in dan po tistem
pa o izgubi.

— — —
Domovina, ti si kakor slavje!

— — —
Nikar preveč ne krajšajmo de-
lovnega časa, saj nazadnje ne bomo
mogli s lačiti vanj niti vseh sestan-
kov.

— — —
Bili bi dobro obveščeni, ko nas
ne bi toliko informirali.

— — —
Po hierarhični lestvici ni vrnitve,
je le padec.

— — —
Srp in kladivo sta grafični pri-
kaz njegove kariere: ropotal je in
žel uspehe.

— — —
Nekega dne je veter zapihal v
našo smer, pa smo spoznali, kaj vse
smo izgovorili v veter.

DUHOVNO ŽIVLJENJE

je slovenski verski mesečnik, ki
ga izdaja konzorcij (msgr. Anton
Orehar); urejuje uredniški odbor.
Editor responsable: msgr. Antonio
Orehar — Ramón L. Falcón 4158,
1407 Buenos Aires, Argentina.
Registro de la Propiedad Intelectual
No. 1.313.507.

Tiska Vilko s. r. l., Estados Unidos
425, 1101 Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisar-
na, Ramón L. Falcón 4158, Bs. Aires.
ZDA: Rev. Julij Slapšak, 6019 Glass
Ave., Cleveland, Ohio 44103, USA.
Slovenska pisarna, Baragov dom,
6304 St. Clair Ave., Cleveland 3,
Ohio 44103, USA.

KANADA: Ivan Marn, 131 A Tree-
view Dr, Toronto M8W 4C4, Canada.
TRST: Marijina družba, Via Risorta
3, Trieste, Italia.

ITALIJA: Zora Piščanec, Riva
Piazzutta 18, 34170 Gorizia, Italia.

AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte
Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina za l. 1983: \$ 1.400.000.-
DENARNA NAKAZILA NA NA-
SLOV: Antonio Orehar, Ramón L.
Falcón 4158, 1407 Buenos Aires
Argentina.

Zunanja in notranja oprema: Stane
Snoj.

„NE VSE ZA
VSAKDANJI KROH,
ČLOVEK JE TELO
in DUH
SAJ ŠE GORA
in DREVO
RASTE V ZEMLJO
in NEBO“

DR. ALOJZ GRADNIK

La Vida Espiritual